EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 28.5.2018
COM(2018) 364 final

PART 1/2

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

EU's resultattavle for retsområdet 2018

1. INDLEDNING

Effektive retssystemer spiller en afgørende rolle for opretholdelsen af retsstatsprincippet og de værdier, som Unionen bygger på. I sin tale om Unionens tilstand 2017 sagde Europa-Kommissionens formand klart, at "*Retsstatsprincippet kan ikke fravælges i Den Europæiske Union. Det er en forpligtelse. Dette indebærer, at retsplejen holdes i hævd af et uafhængigt retsvæsen*" ([1]). Europa-Kommissionens første næstformand, Frans Timmermans, understregede også, at "*Overholdelsen af retsstatsprincippet er ikke kun en forudsætning for beskyttelsen af alle de grundlæggende værdier, der er omhandlet i artikel 2. Det er også en forudsætning for at opretholde alle de rettigheder og pligter, der følger af traktaterne og af international ret, og for at skabe gensidig tillid mellem borgere, virksomheder og nationale retslige myndigheder i alle medlemsstaterne*" ([2]).

Uafhængigheden, kvaliteten, og effektiviteten af retssystemerne er en forudsætning for gennemførelsen af EU-retten og styrkelsen af den gensidige tillid. De bidrager til at opbygge et investeringsvenligt miljø og opretholde bæredygtig vækst. Det er derfor en veletableret prioritet i forbindelse med det europæiske semester — EU's årlige cyklus for samordning af de økonomiske politikker — at forbedre de nationale retssystemers effektivitet. I den årlige vækstundersøgelse 2018, som udpeger de økonomiske og sociale prioriteter for Unionen og medlemsstaterne i det kommende år, anerkendes forbindelsen mellem et erhvervsvenligt miljø på den ene side og retsstatsprincippet og forbedringer med hensyn til retssystemernes uafhængighed, kvalitet og effektivitet på den anden ([3]).

Når de nationale domstole anvender EU-retten, optræder de som EU-domstole og sikrer, at rettigheder og forpligtelser ifølge EU-retten håndhæves effektivt ([4]). Selve eksistensen af denne effektive retsbeskyttelse, som har til formål at sikre, at EU-retten overholdes, er essensen af retsstatsprincippet. I sin nylige afgørelse understregede EU-Domstolen, at de nationale domstoles uafhængighed er afgørende for den effektive retsbeskyttelse ([5]). Eftersom effektiv retsbeskyttelse fra uafhængige domstoles side er en afgørende forudsætning for en forsvarlig økonomisk forvaltning, fremsatte Kommissionen den 2. maj 2018 forslag til en forordning om beskyttelse af Unionens budget i tilfælde af generaliserede mangler i medlemsstaterne for så vidt angår retsstatsprincippet ([6]).

I EU's resultattavle for retsområdet 2018 ("resultattavlen") opstilles en oversigt over indikatorerne vedrørende de nationale retssystemers uafhængighed, kvalitet og effektivitet. I denne udgave:

- opstilles indikatorerne for retsvæsenets uafhængighed, navnlig for domstolsadministrationerne og for den udøvende magts og parlamentets deltagelse i udnævnelse og afsættelse af dommere og retspræsidenter
- uddybes afsnittene om strafferetssystemerne med ajourførte data om strafbare handlinger for så vidt angår hvidvaskning af penge og en række indikatorer for anklagemyndighedernes organisation i medlemsstaterne

---

1 Tale om Unionens tilstand 2017 til Europa-Parlamentet den 13.9.2017: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_en.htm

2 Kommissionens udtalelse ved første næstformand Timmermans, Europa-Parlamentets plenarmøde den 28.2.2018 om Kommissionens afgørelse om at aktivere artikel 7, stk. 1, TEU vedrørende situationen i Polen.

3 Meddelelse fra Kommissionen – Årlig vækstundersøgelse 2018 (COM(2017) 690 final, s. 4).

4 Artikel 19 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU).

5 Domstolens dom (Store Afdeling) af 27.2.2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses mod Tribunal de Contas (C-64/16).

6 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af Unionens budget i tilfælde af generaliserede mangler i medlemsstaterne for så vidt angår retsstatsprincippet (COM(2018) 324 final).

- videreudvikles slutbrugerperspektivet ved at fremlægge indikatorer for, hvordan der tages hensyn til behovene hos specifikke brugere af retssystemerne (f.eks. børn, synshandicappede og fremmedsprogede) ved leveringen af oplysninger om retssystemet til offentligheden, ved uddannelsen af dommere og i undersøgelser med deltagelse af domstolsbrugere eller retsvæsenets aktører. Der fremlægges også indikatorer for, hvordan domstolene bruger de sociale medier til at formidle deres arbejde
- fremlægges en ny oversigt over brugen af strukturfonde til retsreformer
- fremlægges for første gang data om retssagernes varighed i alle instanser (første, anden og tredje instans) i tvister i civil- og handelsretlige samt forvaltningsretlige sager
- fortsættes undersøgelsen af standarder, og der fremlægges en mere dybdegående undersøgelse af tidsplaner som målbare mål eller praksis vedrørende forvaltning af domstolenes sagsbyrde og udvalgte eksempler på praksis vedrørende håndtering af efterslæb.

Selv om der stadig mangler data for visse medlemsstater, bliver datamanglen stadig mindre, navnlig for indikatorer for retssystemernes effektivitet. Det frugtbare samarbejde med medlemsstaternes kontaktpunkter vedrørende de nationale retssystemer og forskellige udvalg og europæiske retlige netværk har ført til en markant forbedring af datagrundlaget. De tilbageværende vanskeligheder med at indsamle data skyldes i mange tilfælde utilstrækkelig statistisk kapacitet eller det forhold, at de nationale dataindsamlingskategorier ikke svarer til de kategorier, der anvendes i resultattavlen. I ganske få tilfælde skyldes datamanglen visse nationale myndigheders manglende vilje til at medvirke. Kommissionen opfordrer fortsat medlemsstaterne til yderligere at mindske denne datamangel.

Hvad er EU's resultattavle for retsområdet?

EU's resultattavle for retsområdet er et sammenlignende informationsværktøj, der har til formål at hjælpe Unionen og medlemsstaterne med at forbedre effektiviteten af deres nationale retssystemer ved at tilvejebringe objektive, pålidelige og sammenlignelige data om en række indikatorer, der er relevante for vurderingen af retssystemernes kvalitet, uafhængighed og effektivitet i alle medlemsstater. I resultattavlen opstilles der ikke en samlet rangordning, men en oversigt over, hvordan alle retssystemerne fungerer, baseret på forskellige indikatorer, som er af fælles interesse for alle medlemsstater.

Resultattavlen fremmer ikke en bestemt type retssystem og behandler alle medlemsstater lige.

Uafhængighed, kvalitet og effektivitet er væsentlige parametre for et effektivt retssystem, uanset det nationale retsvæsens opbygning eller den retstradition, som retsvæsenet er forankret i. Figurer om disse tre parametre bør læses sammen, da alle tre elementer er nødvendige for et retssystems effektivitet og ofte hænger sammen (initiativer, der har til formål at forbedre et af elementerne, påvirker ofte de øvrige).

Resultattavlen fokuserer hovedsagelig på tvister i civil- og handelsretlige samt forvaltningsretlige sager med henblik på at bistå medlemsstaterne i deres bestræbelser på at skabe et mere investerings-, erhvervs- og borgervenligt klima. Resultattavlen er et sammenlignende informationsværktøj, der udvikles i dialog med medlemsstaterne og Europa-Parlamentet ([7]). Den har til formål at identificere de væsentlige parametre for et effektivt retssystem.

[7] Parlamentet er ved at udarbejde en rapport om EU's resultattavle for retsområdet 2017, som lægges til grund for de kommende udgaver af EU's resultattavle for retsområdet.

Hvad er metoderne i EU's resultattavle for retsområdet?

Resultattavlen benytter forskellige informationskilder. En stor del af de kvantitative oplysninger kommer fra European Commission for the Efficiency of Justice (Den Europæiske Kommission for et Effektivt Retsvæsen (CEPEJ)) under Europarådet, som Europa-Kommissionen har indgået en aftale med om gennemførelse af en særlig årlig undersøgelse. Disse data dækker perioden 2010-2016 og er leveret af medlemsstaterne i overensstemmelse med CEPEJ's metoder. Undersøgelsen indeholder også detaljerede kommentarer og landespecifikke oplysningsskemaer, som giver en større sammenhæng og skal læses sammen med tallene ([8]).

Data om retssagernes varighed, som er indsamlet af CEPEJ, viser "gennemløbstiden", som er en beregnet varighed af retssager (baseret på et forhold mellem verserende og afsluttede sager). Data om domstolenes effektivitet, når EU-retten finder anvendelse på særlige områder, viser den gennemsnitlige varighed af sager ud fra retssagers faktiske varighed. Det bør bemærkes, at varigheden af retssager geografisk set kan variere betydeligt inden for en medlemsstat, navnlig i byområder, hvor erhvervsaktiviteter kan medføre en større sagsbyrde.

Andre datakilder omfatter: gruppen af kontaktpersoner vedrørende nationale retssystemer ([9]), Det Europæiske Netværk af Domstolsadministrationer (ENCJ) ([10]), Netværket af Præsidenterne for Den Europæiske Unions Øverste Domstole (NPSJC) ([11]), Sammenslutningen af Statsråd og Forvaltningsdomstole i Den Europæiske Union (ACA-Europa) ([12]), Det Europæiske Konkurrencenetværk (ECN) ([13]), Kommunikationsudvalget (COCOM) ([14]), Det Europæiske Observationscenter for Krænkelser af Intellektuelle Ejendomsrettigheder ([15]), netværket for forbrugerbeskyttelsessamarbejde (CPC) ([16]), Ekspertgruppen vedrørende Hvidvask af Penge og Finansiering af Terrorisme (EGMLTF) ([17]), Eurostat ([18]), Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere

[8] https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en

[9] Med henblik på at udarbejde EU's resultattavle for retsområdet og fremme udvekslingen af bedste praksis for retssystemernes effektivitet bad Kommissionen medlemsstaterne om at udpege to kontaktpersoner, én blandt dommerne og én fra justitsministeriet. Der holdes regelmæssige møder i denne uformelle gruppe.

[10] ENCJ samler de nationale institutioner i EU-medlemsstaterne, som er uafhængige af den udøvende og den lovgivende magt, og som er ansvarlige for at bistå retsvæsenet med at sikre en uafhængig behandling ved domstolene: https://www.encj.eu/

[11] NPSJC er et forum, som giver europæiske institutioner mulighed for at anmode om højesteretsudtalelser og komme tættere på hinanden ved at tilskynde til drøftelse og udveksling af idéer: http://network-presidents.eu/

[12] ACA-Europa består af EU-Domstolen og statsrådene eller forvaltningsdomstolene i hver EU-medlemsstat: http://www.juradmin.eu/index.php/en/

[13] ECN er et forum for drøftelser og samarbejde mellem europæiske konkurrencemyndigheder i sager, hvor artikel 101 og 102 i TEUF finder anvendelse. ECN er rammen for de tætte samarbejdsmekanismer, der er fastlagt ved Rådets forordning (EF) nr. 1/2003. Gennem ECN samarbejder Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder i alle EU-medlemsstater med hinanden: http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html

[14] COCOM er sammensat af repræsentanter for EU-medlemsstaterne. Dets primære rolle er at afgive udtalelser om udkast til retsakter, som Kommissionen har til hensigt at vedtage: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/communications-committee

[15] Det Europæiske Observationscenter for Krænkelser af Intellektuelle Ejendomsrettigheder er et netværk af eksperter og interessenter med specialviden. Det er sammensat af repræsentanter fra den offentlige og den private sektor, som samarbejder i aktive arbejdsgrupper. https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/home

[16] CPC er et netværk af nationale myndigheder med ansvar for håndhævelsen af EU's forbrugerbeskyttelseslovgivning i Unionen og EØS-landene: http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/consumer_protection_cooperation_network/index_en.htm

[17] EGMLTF mødes regelmæssigt for at udveksle synspunkter og hjælpe Kommissionen med at fastlægge politikker og udforme ny lovgivning vedrørende hvidvask af penge og finansiering af terrorisme: http://ec.europa.eu/justice/civil/financial-crime/index_en.htm

(EJTN) ([19]), Rådet for Advokatsamfund i EU (CCBE) ([20]) og Det Verdensøkonomiske Forum (WEF) ([21]).

Metoderne for resultattavlen er blevet forbedret i tæt samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende nationale retssystemer, især gennem et spørgeskema og indsamling af data om visse aspekter af retssystemernes funktionsmåde.

Hvordan giver EU's resultattavle for retsområdet input til det europæiske semester?

Resultattavlen giver en sammenlignende oversigt over de nationale retssystemers uafhængighed, kvalitet og effektivitet og hjælper dermed medlemsstaterne med at forbedre deres nationale retssystemers kapacitet. Det gør det lettere at udpege mangler og bedste praksis og at gøre status over udfordringer og fremskridt. Inden for rammerne af det europæiske semester gennemføres der landespecifikke vurderinger gennem en bilateral dialog med de berørte nationale myndigheder og interessenter. Denne vurdering er også baseret på en kvalitativ analyse, og der tages hensyn til retssystemets særlige forhold og situationen i de berørte medlemsstater. Det kan få Kommissionen til at foreslå Rådet at vedtage *landespecifikke henstillinger* vedrørende forbedring af de nationale retssystemer.

Hvorfor er effektive retssystemer relevante for det europæiske semester?

Den positive økonomiske virkning af fuldt funktionsdygtige retssystemer berettiger også denne indsats. I en undersøgelse, der i 2017 blev gennemført af Det Fælles Forskningscenter, kortlægges korrelationer mellem forbedring af retssystemets effektivitet og økonomiens vækstrate og mellem virksomheders opfattelse af retsvæsenets uafhængighed og produktivitetsvækst ([22]). Hvis retssystemerne garanterer håndhævelse af rettigheder, er kreditorer mere tilbøjelige til at låne ud, virksomheder afstår fra en opportunistisk adfærd, transaktionsomkostningerne nedbringes, og innovative virksomheder er mere tilbøjelige til at investere.

For små og mellemstore virksomheder (SMV'er) blev betydningen af effektive nationale retssystemer fremhævet i en undersøgelse fra 2015 af næsten 9 000 europæiske SMV'er vedrørende innovation og intellektuelle ejendomsrettigheder ([23]). Undersøgelsen viste navnlig, at omkostninger og langvarige retssager var blandt hovedårsagerne til, at SMV'er afstår fra at anlægge retssager på grund af krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder. Den gavnlige virkning af velfungerende nationale retssystemer for økonomien understreges i

---

[18] Eurostat er Unionens statistiske kontor: http://ec.europa.eu/eurostat/about/overview

[19] EJTN er den primære platform for og leder af uddannelse og udveksling af viden for det europæiske retsvæsen. Netværket udvikler uddannelsesstandarder og undervisningsplaner og koordinerer uddannelsesudveksling og -programmer for anklagere og dommere, formidler ekspertise i uddannelse og fremmer samarbejdet mellem de juridiske uddannelsesinstitutioner i Unionen. EJTN har omkring 34 medlemmer, som repræsenterer EU-medlemsstater og tværnationale EU-organer. http://www.ejtn.eu/

[20] CCBE er en international almennyttig sammenslutning, som repræsenterer advokatsamfund. CCBE's medlemmer omfatter advokatsamfund fra 45 lande i Unionen, EØS og det øvrige Europa: http://www.ccbe.eu/

[21] WEF er en international organisation for offentlig-privat samarbejde, hvis medlemmer kommer fra erhvervslivet: https://www.weforum.org/

[22] Vincenzo Bove og Leandro Elia; The judicial system and economic development across EU Member States, JRC Technical Report, EUR 28440 EN, Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2017: http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC104594/jrc104594_2017_the_judicial_system_and_economic_development_across_eu_member_states.pdf

[23] Den Europæiske Unions Kontor for Intellektuel Ejendomsret (EUIPO), "Intellectual Property (IP) SME Scoreboard 2016".

en bred vifte af litteratur og forskning ([24]), bl.a. fra Den Internationale Valutafond ([25]), Den Europæiske Centralbank ([26]), OECD ([27]), Det Verdensøkonomiske Forum ([28]) og Verdensbanken ([29]).

2. BAGGRUND: RETSREFORMER SKAL OPRETHOLDE RETSSTATSPRINCIPPET

Siden 2013 har Unionen opfordret medlemsstaterne til at forbedre deres retssystemers uafhængighed, kvalitet og effektivitet. Reformer bør ikke gennemføres alene for at reformere, men på en måde, der fastholder retsstatsprincippet og overholder de europæiske standarder for retsvæsenets uafhængighed.

2.1. Retsreformer gennemføres i mange medlemsstater

I 2017 fortsatte en lang række medlemsstater indsatsen for at forbedre effektiviteten af deres retssystemer. I figur 1 vises en oversigt over vedtagne og bebudede retsreformer. Det er en faktuel oversigt over "hvem gør hvad", uden nogen kvalitativ evaluering.

[24] Alves Ribeiro Correia/Antas Videira, "Troika's Portuguese Ministry of Justice Experiment: An Empirical Study on the Success Story of the Civil Enforcement Actions", i International Journal for Court Administration, Vol. 7, No. 1, juli 2015 bekræfter succesen af de reformer, der er foretaget i Portugal.

[25] IMF, "Fostering Growth in Europe Now", 18.6.2012.

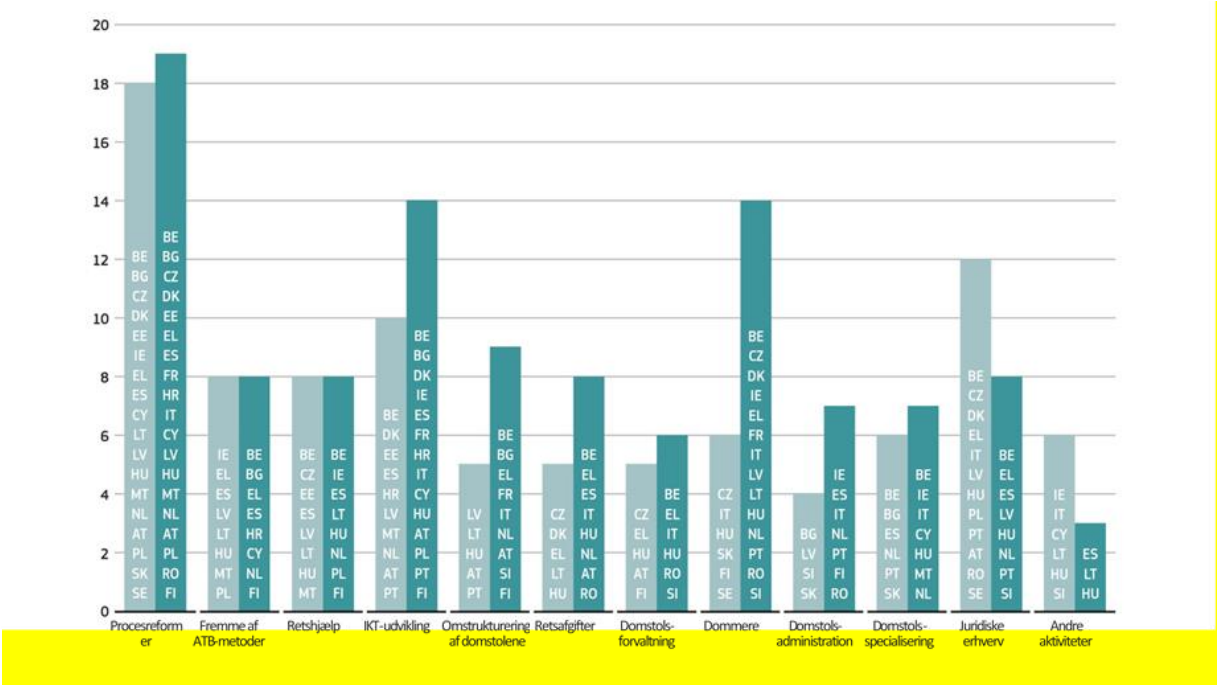
[26] ECB, "Adjustment and growth in the euro area", 16.5.2013: http://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2013/html/sp130516.en.html

[27] Se f.eks. "What makes civil justice effective?", OECD Economics Department Policy Notes, nr. 18, juni 2013, og "The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics", OECD Economics Department Working Papers, nr. 1060.

[28] Det Verdensøkonomiske Forum, "The Global Competitiveness Report; 2013-2014": http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf

[29] Verdensbanken, "Doing Business 2014": http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/~/media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB14-Chapters/DB14-Enforcing-contracts.pdf

Figur 1: Udstedelse af love og forskrifter vedrørende retssystemer i 2017 ***(vedtagne foranstaltninger/initiativer under forhandling pr. medlemsstat) (kilde: Europa-Kommissionen*** (30))

Det fremgår af figur 1, at procesret stadig er et fokusområde for mange medlemsstater, og at der er vedtaget eller bebudet et betydeligt antal nye reformer for videreudvikling af informations- og kommunikationsteknologi, metoder til alternativ tvistbilæggelse (ATB), retshjælp, omstrukturering af domstolene og lovgivning om dommere og de juridiske erhverv. En sammenligning med resultattavlen 2017 viser, at aktivitetsniveauet steg yderligere, både for vedtagne reformer og planlagte foranstaltninger. Dette skal ses i lyset af det forhold, at retsreformer tager tid – nogle gange flere år fra den første meddelelse om nye reformer, over vedtagelsen af love og forskrifter til den faktiske gennemførelse af de vedtagne retsakter.

2.2. Overvågning af retsreformer på EU-plan

På EU-plan anvender Kommissionen en række instrumenter og mekanismer til at overvåge medlemsstaternes reformarbejde. Dette sker i tæt samarbejde med Det Europæiske Netværk af Domstolsadministrationer, Netværket af Præsidenterne for Den Europæiske Unions Øverste Domstole og Sammenslutningen af Statsråd og Forvaltningsdomstole i Den Europæiske Union.

– Overvågning gennem det europæiske semester –

Det europæiske semester er EU's årlige cyklus for samordning af den økonomiske politik og finanspolitikken og en del af EU's ramme for økonomisk styring. Retsreform er en veletableret prioritet for de strukturreformer, der fremmes gennem det europæiske semester. Denne prioritet er baseret på det forhold, at retsstatsprincippet og forbedring af retssystemernes uafhængighed, kvalitet og effektivitet er afgørende for et erhvervsvenligt miljø ([31]).

[30] Oplysningerne er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retssystemer i 26 medlemsstater. UK fremsendte ingen oplysninger. DE forklarede, at en række retsreformer er undervejs, hvor anvendelsesområdet og omfanget af reformprocessen kan variere mellem de 16 delstater.

[31] Meddelelse fra Kommissionen – Årlig vækstundersøgelse 2018, 22.11.2017 (COM(2017) 0690 final).

Det europæiske semesters cyklus starter hvert år i november med Kommissionens fremlæggelse af prioriteterne for det næste år (meddelelse om den årlige vækstundersøgelse). I marts fremlægger Kommissionens tjenestegrene landespecifikke vurderinger, der dækker alle forhold, der er omfattet af semestret, i landerapporterne. I maj fremlægger Kommissionen sine forslag til de landespecifikke henstillinger, der er rettet til medlemsstaterne. Disse henstillinger vedtages af Rådet i juli, når de er blevet godkendt af Det Europæiske Råd.

Ved overvågningen af retsreformer anvendes to værktøjer: i) det sammenlignende værktøj, EU's resultattavle for retsområdet, og ii) de landespecifikke vurderinger, landerapporterne, som kontekstualiserer og tager højde for de særlige kendetegn ved de berørte medlemsstaters retssystemer. Landespecifikke vurderinger gennemføres gennem en bilateral dialog med de berørte nationale myndigheder og interessenter. Det kombinerede udfald af disse to værktøjer kan få Kommissionen til at foreslå Rådet at vedtage landespecifikke henstillinger vedrørende forbedring af de nationale retssystemer.

I det europæiske semester 2017 rettede Rådet på grundlag af et forslag fra Kommissionen landespecifikke henstillinger til fem medlemsstater vedrørende deres retssystem ([32]). Ud over de medlemsstater, der har modtaget landespecifikke henstillinger, står yderligere 11 medlemsstater over for specifikke udfordringer og overvåges af Kommissionen gennem det europæiske semester ([33]). Det bør også bemærkes, at retsreformer i Grækenland overvåges inden for rammerne af det tredje økonomiske tilpasningsprogram for Grækenland.

Medlemsstaterne kan også benytte teknisk bistand fra Kommissionens Strukturreformtjeneste. I 2017 modtog eller anmodede ni medlemsstater ([34]) om teknisk bistand fra denne tjeneste, f.eks. vedrørende domstolsforvaltningssystemets effektivitet, omstrukturering af domstolene, udformning eller gennemførelse af e-justice-programmer og proceduren for udvælgelse og forfremmelse af dommere. I december 2017 fremlagde Kommissionen også et værktøj til gennemførelse af reformer, som skal støtte medlemsstaternes reformindsats på grundlag af de udfordringer, der er udpeget i forbindelse med det europæiske semester.

– EU's retlige ramme for beskyttelsen af retsstatsprincippet –

Ud over den løbende overvågning af retsreformer inden for rammerne af det europæiske semester oprettede Kommissionen i 2014 en krisemekanisme med henblik på at imødegå systemiske trusler mod retsstatsprincippet i de 28 EU-medlemsstater ([35]). Denne retlige ramme giver Kommissionen mulighed for at indlede en dialog med den pågældende medlemsstat med henblik på at forhindre en optrapning af systemiske trusler mod retsstatsprincippet. Formålet med denne ramme er at sætte Kommissionen i stand til at finde

[32] HR, IT, CY, PT og SK. Se Rådets henstilling af 11. juli 2017 om Kroatiens nationale reformprogram for 2017 og med Rådets udtalelse om Kroatiens konvergensprogram for 2017 (2017/C 261/08), Rådets henstilling af 11. juli 2017 om Italiens nationale reformprogram for 2017 og med Rådets udtalelse om Italiens stabilitetsprogram for 2017 (2017/C 261/11), Rådets henstilling af 11. juli 2017 om Cyperns nationale reformprogram for 2017 og med Rådets udtalelse om Cyperns stabilitetsprogram for 2017 (2017/C 261/12), Rådets henstilling af 11. juli 2017 om Portugals nationale reformprogram for 2017 og med Rådets udtalelse om Portugals stabilitetsprogram for 2017 (2017/C 61/21) og Rådets henstilling af 11. juli 2017 om Slovakiets nationale reformprogram for 2017 og med Rådets udtalelse om Slovakiets stabilitetsprogram for 2017 (2017/C 261/24).

[33] BE, BG, IE, ES, LV, HU, MT, PL, RO og SI. Disse udfordringer fremgår af betragtningerne til de landespecifikke henstillinger og landerapporterne om disse medlemsstater. De seneste landerapporter for 2018 findes på adressen: https://ec.europa.eu/info/publications/2018-european-semester-country-reports_en

[34] BG, EE, EL, ES, HR, CY, MT, PT og SK.

[35] Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet af 11. marts 2014 "En ny EU-retlig ramme for at styrke retsstatsprincippet" (COM(2014) 158 final). Se også pressemeddelelse IP-14-237, 11.3.2014, som findes på adressen: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-237_en.htm

en løsning sammen med den pågældende medlemsstat med henblik på at forebygge fremkomsten af en systemisk trussel mod retsstatsprincippet, som vil kunne udvikle sig til en situation, der potentielt vil kunne udløse iværksættelsen af "artikel 7-proceduren".

Kommissionen indledte en dialog med de polske myndigheder i januar 2016 inden for den retlige ramme vedrørende beskyttelsen af retsstatsprincippet. På trods af tre henstillinger vedrørende retsstatsprincippet og gentagne forsøg gennem næsten to år på at indlede en konstruktiv dialog med de polske myndigheder inden for den retlige ramme vedrørende beskyttelsen af retsstatsprincippet konkluderede Kommissionen den 20. december 2017, at der var en klar fare for, at Polen groft ville overtræde retsstatsprincippet. Kommissionen vedtog en fjerde henstilling vedrørende retsstatsprincippet i Polen, der omhandler Kommissionens betænkeligheder og anbefaler, hvordan disse betænkeligheder kan afhjælpes ([36]). Kommissionen foreslog også Rådet at vedtage en afgørelse i henhold til artikel 7, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Union, hvorved det fastslås, at der er en klar fare for en grov overtrædelse af retsstatsprincippet ([37]).

– Mekanismen for samarbejde og kontrol –

Mekanismen for samarbejde og kontrol blev etableret i forbindelse med Bulgariens tiltrædelse af Unionen i 2007 ([38]) og havde til formål at afhjælpe manglerne i retsreformen og i bekæmpelsen af korruption og – for Bulgariens vedkommende – organiseret kriminalitet. Målet med rapporterne om mekanismen for samarbejde og kontrol har efterfølgende været at bidrage til at målrette de rumænske og bulgarske myndigheders indsats gennem specifikke henstillinger samt at kortlægge de fremskridt, der er gjort ([39]). Som Rådet har understreget ([40]), ophører mekanismen for samarbejde og kontrol, når alle benchmarks, der finder anvendelse på henholdsvis Bulgarien og Rumænien, er opfyldt.

I rapporten om mekanismen for samarbejde og kontrol fra januar 2017 gjorde Kommissionen status over de ti år med mekanismen for samarbejde og kontrol med en oversigt over de opnåede resultater og de resterende udfordringer, og den fastlagde de centrale skridt, der fortsat var nødvendige for at opfylde målene for mekanismen for samarbejde og kontrol. Til dette formål fremsatte Kommissionen centrale henstillinger, der – hvis de følges op – vil føre til afviklingen af mekanismen for samarbejde og kontrol, medmindre udviklingen helt tydeligt skulle vise sig at vende. Af rapporten fremgik, at processens hastighed ville afhænge af, hvor hurtigt Bulgarien og Rumænien er i stand til at opfylde henstillingerne på en irreversibel måde, og om landene samtidig kan undgå negative skridt, som vil sætte spørgsmålstegn ved de seneste ti års fremskridt.

– Overtrædelsesprocedurer –

---

[36] Kommissionens henstilling (EU) 2017/1520 af 26. juli 2017 vedrørende retsstatsprincippet i Polen (EUT L 228 af 2.9.2017, s. 19), Kommissionens henstilling (EU) 2018/103 af 20. december 2017 vedrørende retsstatsprincippet i Polen (EUT L 17 af 23.1.2018, s. 50). Se også IP/17/2161 og IP/17/5367.

[37] COM(2017) 835 final.

[38] Konklusioner vedtaget af Rådet den 17. oktober 2006 (13339/06), Kommissionens beslutning af 13. december 2006 om oprettelse af en mekanisme for samarbejde og kontrol vedrørende Bulgariens fremskridt med opfyldelsen af specifikke benchmarks på områdernes retsreform og bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet (K(2006) 6570 endelig).
Konklusioner vedtaget af Rådet den 17. oktober 2006 (13339/06), Kommissionens beslutning af 13. december 2006 om oprettelse af en mekanisme for samarbejde og kontrol vedrørende Rumæniens fremskridt med opfyldelsen af specifikke benchmarks på områderne retsreform og bekæmpelse af korruption (K(2006) 6569 endelig).

[39] https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/rule-law/assistance-bulgaria-and-romania-under-cvm/reports-progress-bulgaria-and-romania_en

[40] Rådets konklusioner om mekanismen for samarbejde og kontrol.

Kommissionen er fast besluttet på at forfølge alle sager, hvor den nationale lovgivning forhindrer, at nationale retssystemer sikrer effektiv anvendelse af EU-retten i overensstemmelse med retsstatsprincippet og artikel 47 i charteret om grundlæggende rettigheder ([41]).

I denne sammenhæng besluttede Kommissionen i december 2017 at indbringe den polske regering for EU-Domstolen for overtrædelse af EU-retten med loven om de almindelige domstoles organisation. Denne overtrædelsesprocedure vedrører først forskelsbehandling på grundlag af køn som følge af, at der indføres forskellig pensionsalder for kvindelige dommere (60 år) og mandlige dommere (65 år). Dette strider mod artikel 157 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) og direktiv 2006/54 vedrørende ligestilling mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet. Overtrædelsesproceduren vedrører dernæst de polske domstoles uafhængighed, som undergraves af den skønsbeføjelse, justitsministeren gives til at forlænge mandatet for dommere, der har nået den nedsatte pensionsalder (jf. artikel 19, stk. 1, i TEU sammenholdt med artikel 47 i chartret om grundlæggende rettigheder) ([42]).

Vigtigheden af, at medlemsstaterne sikrer de nationale domstoles uafhængighed, fremhæves med hensyn til EU-retten i EU-Domstolens nylige dom nævnt ovenfor ([43]) og i en nylig anmodning om en præjudiciel afgørelse fra Irlands højesteret til EU-Domstolen vedrørende en europæisk arrestordre udstedt i Polen ([44]).

2.3. Europæiske struktur- og investeringsfonde støtter nationale retssystemer

Kommissionen støtter finansielt en række retsreformer gennem de europæiske struktur- og investeringsfonde (ESI-fonde).

Siden 2007 har 16 medlemsstater anvendt ESI-fonde til at forbedre effektiviteten af deres retssystemer. I perioden 2007-2023 vil disse medlemsstater have brugt mere end 900 mio. EUR til at øge effektiviteten og forbedre kvaliteten af deres retssystemer ([45]). Støttede aktiviteter omfatter:

- forbedring af domstolenes forretningsgange ved at indføre sagsstyringssystemer eller en strategi for menneskelige ressourcer
- digitalisering af retsvæsenet ved at indføre e-tjenester for borgere og virksomheder
- uddannelse af domstolsmedarbejdere og oplysning af borgerne om deres rettigheder.

Figur 2 nedenfor viser, at aktiviteter under ESI-fondene generelt har været opdelt i kategorier, der afspejler projekternes mål. De individuelle projekter har ofte dækket flere typer aktiviteter (f.eks. metoder til alternativ tvistbilæggelse og onlinetvistbilæggelse, digitalisering og IKT samt uddannelse). Den finansielt vigtigste aktivitet var digitalisering af retssystemet og IKT, som 14 af de 16 medlemsstater tildelte støtte. Indtil midten af 2017 havde kun Kroatien og Malta ikke tildelt ESI-fonde til digitalisering og IKT. Aktiviteter, der ydede støtte til forbedring af interne procedurer og til uddannelse og oplysningsaktiviteter, var af mindre betydning rent finansielt, men antallet af medlemsstater, der tildelte støtte, var alligevel betydeligt (12 ud af 16).

---

[41] Meddelelse fra Kommissionen – EU-retten: Bedre resultater gennem bedre anvendelse (2017/C 18/02).

[42] http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5367_en.pdf

[43] Domstolens dom (Store Afdeling) af 27.2.2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses mod Tribunal de Contas (C-64/16).

[44] Sag C-216/18 (PPU) Minister for Justice and Equality: https://goo.gl/tcQb9n

[45] De fremlagte data er baseret på data indsamlet i efteråret 2017. Eftersom den nuværende programmeringsperiode stadig løber, kan det samlede beløb til retssystemer stige, og fordelingen til de forskellige typer aktiviteter kan ændres inden programmeringsperiodens afslutning.

Figur 3 viser, at de fleste medlemsstater valgte at sprede de ESI-midler, der var afsat til retssystemet, på flere typer aktiviteter, mens kun få fokuserede på én kategori. Spanien og Portugal tildelte udelukkende støtte til digitalisering og IKT, mens Malta og Kroatien udelukkende tildelte støtte til uddannelse og oplysningsaktiviteter. Mange af de medlemsstater, som tildelte en væsentlig del af deres ESI-fonde til digitalisering og IKT, tilhører de medlemsstater, hvis advokater ofte bruger IKT i udvekslinger mellem domstole og advokater ([46]). I modsætning dertil er brugen af IKT til udvekslinger med domstole meget begrænset i de medlemsstater, der yder lav eller slet ingen støtte til digitalisering og IKT.

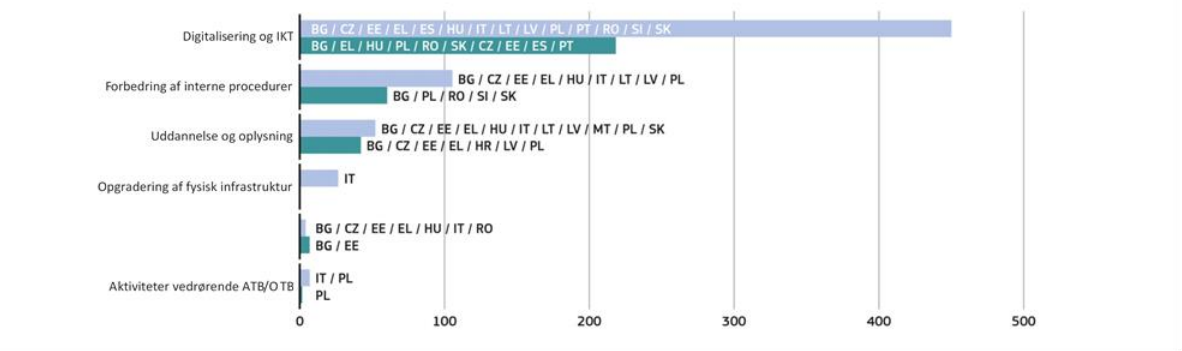
Kommissionen vil lægge særlig vægt på at sikre, at EU-fonde anvendes hensigtsmæssigt til de nødvendige reformer i overensstemmelse med retsstatsprincippet. Kommissionen understreger betydningen af at benytte en resultatorienteret tilgang ved gennemførelsen af finansieringsprioriteringer og opfordrer medlemsstaterne til at evaluere virkningen af ESI-fondenes støtte.

I figurerne nedenfor vises de beløb, der er brugt og tildelt retssystemet siden 2007 ([47]) i de 16 medlemsstater, der anvendte ESI-fondene til at støtte deres retssystemer.

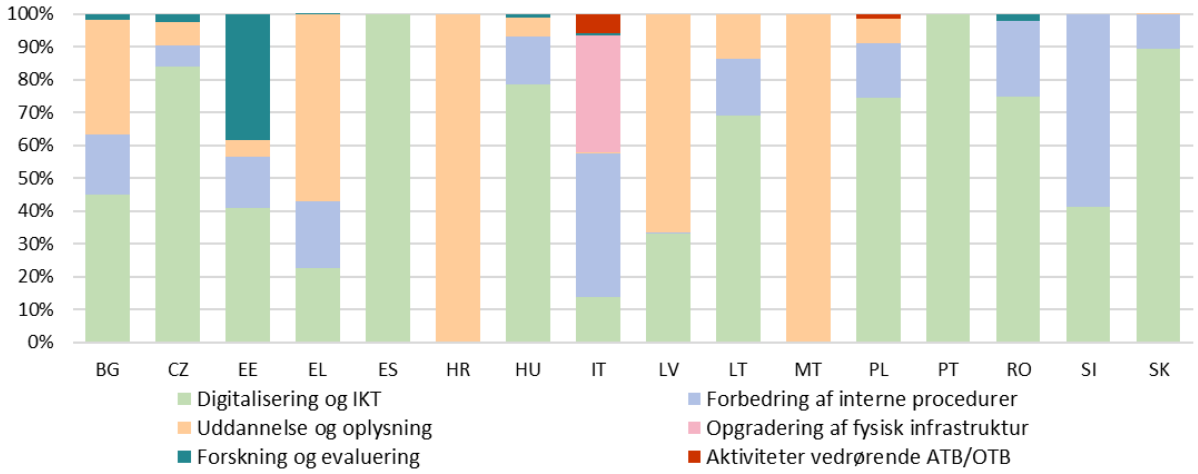
[46] Den eneste undtagelse er IT, som tildelte en begrænset del af sine ESI-fonde til digitalisering og IKT, men hvis advokater alligevel angiver, at de ofte bruger IKT i deres udvekslinger med domstolene.

[47] For programmeringsperioden 2007-2013 vises de anvendte beløb i figuren. For programmeringsperioden 2014-2020 vises de beløb, der er tildelt retssystemet, i figuren.

Figur 2: Støtte til retssystemer fra strukturfonde efter mål siden 2007 *(i mio. EUR) (kilde: undersøgelse udarbejdet for Europa-Kommissionen)*

Figur 3: Støtte til retssystemer fra strukturfonde efter mål og medlemsstat siden 2007 *(kilde: undersøgelse udarbejdet for Europa-Kommissionen)*

3. CENTRALE KONKLUSIONER I EU'S RESULTATTAVLE FOR RETSOMRÅDET FOR 2018

Effektivitet, kvalitet og uafhængighed er de vigtigste parametre for et effektivt retssystem, og resultattavlen opstiller indikatorer for alle tre områder.

3.1. Retssystemernes effektivitet

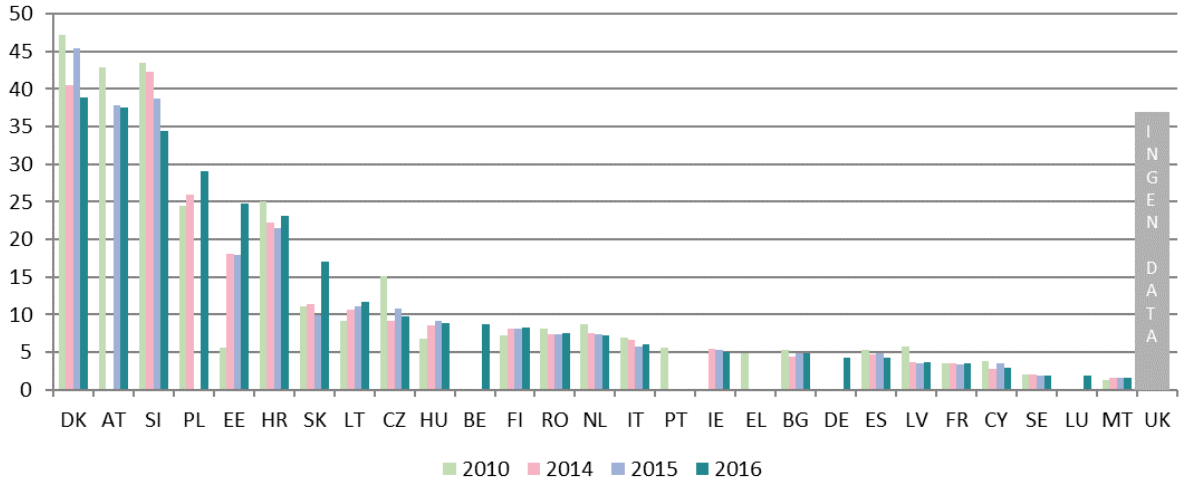
I resultattavlen præsenteres indikatorer for retssagernes effektivitet inden for de brede områder for civil-, handels- og forvaltningsretlige sager og inden for specifikke områder, hvor forvaltningsmyndigheder og domstole anvender EU-retten ([48]).

3.1.1. Udviklingen i sagsbyrde

Sagsbyrden i medlemsstaternes retssystemer er høj, men stabil, om end niveauet varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat (figur 4). Dette viser, at det er vigtigt at fortsætte indsatsen for at sikre retssystemernes effektivitet. For første gang indeholder EU's resultattavle for retsområdet 2018 også data om indkomne forvaltningsretlige sager (figur 6).

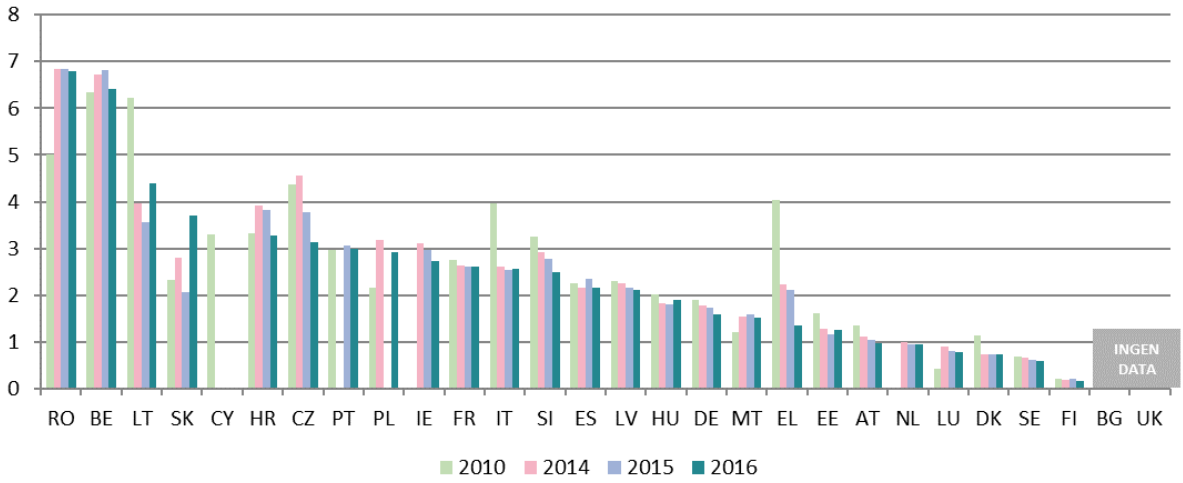
[48] Håndhævelsen af retsafgørelser er også vigtig for et retssystems effektivitet. Der foreligger dog ikke sammenlignelige data for de fleste medlemsstater.

Figur 4: Antal indkomne civil-, handels- og forvaltningsretlige sager samt andre sager(*) (første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: *CEPEJ-undersøgelse ([49]))*

(*) Ifølge CEPEJ's metode omfatter denne kategori alle civil- og handelsretlige sager (uanset om der foreligger en tvist mellem parterne), tinglysnings- og virksomhedsregistersager (ikke anlagt som følge af en tvist), andre registersager, andre sager (ikke anlagt som følge af en tvist), forvaltningsretlige sager og andre ikke-strafferetlige sager. Metode er ændret i SK.

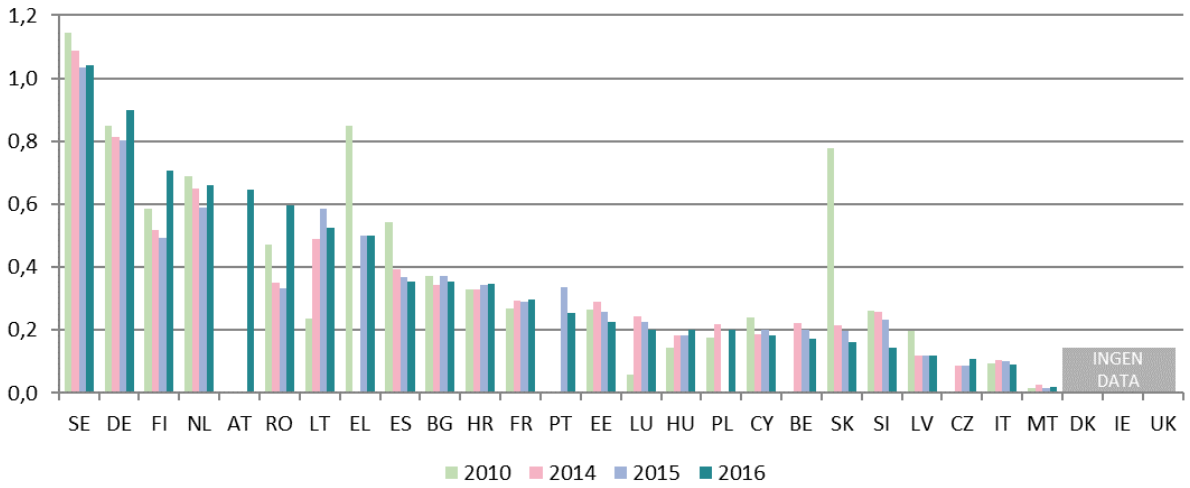
Figur 5: Antal indkomne civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist (*) *(første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)*

(*) Ifølge CEPEJ's metode omfatter civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist tvister mellem parter, f.eks. tvister angående kontrakter. Civilretlige og handelsretlige sager, hvor der ikke foreligger en tvist mellem parterne, vedrører eksempelvis ubestridte betalingspåkrav. Metode er ændret i EL og SK. Data for NL omfatter sager, hvor der ikke foreligger en tvist.

[49] 2018-undersøgelse om, hvordan EU-medlemsstaternes retssystemer fungerer, gennemført for Kommissionen af CEPEJ's sekretariat. https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en

Figur 6: Antal indkomne <u>forvaltningsretlige sager</u> (*) *(første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)*

** Ifølge CEPEJ's metode omfatter forvaltningsretlige sager tvister mellem borgere og lokale, regionale eller nationale myndigheder. Metode er ændret i EL og SK. DK og IE registrerer ikke forvaltningsretlige sager separat.*

3.1.2. Generelle data om effektivitet

De indikatorer, der er forbundet med retssagernes effektivitet inden for de brede områder for civil-, handels- og forvaltningsretlige sager, er: retssagernes varighed (gennemløbstiden), gennemførelsesprocenten og antallet af verserende sager.

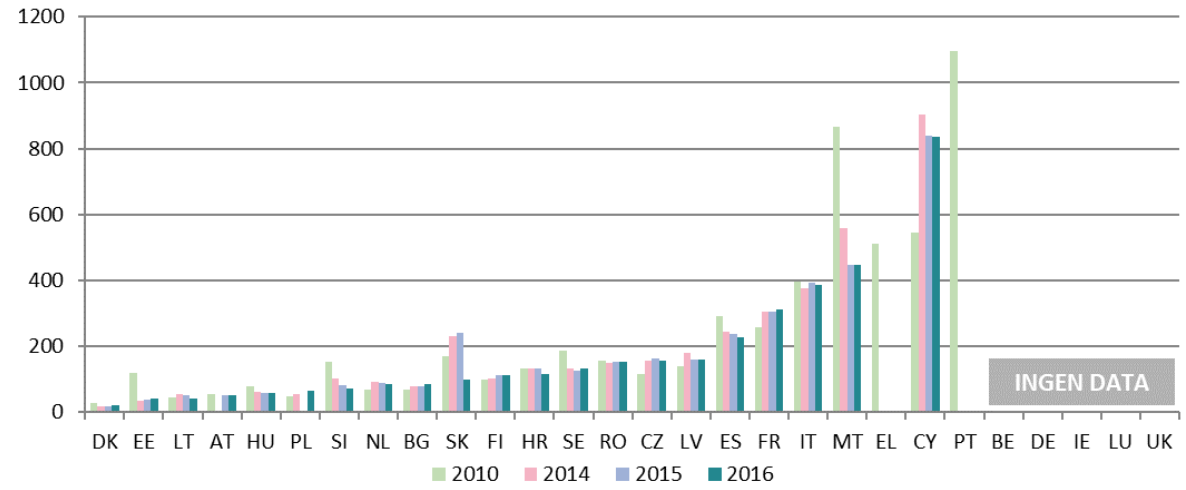
– Retssagernes varighed –

En retssags varighed er et udtryk for den forventede tid (i antal dage), der er nødvendig for at behandle en sag ved retten og nå frem til en afgørelse i første instans. Indikatoren "gennemløbstid" er antallet af uafsluttede sager divideret med antallet af afsluttede sager ved årets slutning ganget med 365 (dage) ([50]). Figurerne vedrører primært retssager i første instans og sammenligner eventuelle data for 2010, 2014, 2015 og 2016 ([51]). To figurer viser gennemløbstiden i 2016 i civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist og forvaltningsretlige sager i alle instanser.

[50] Retssagens varighed, gennemførelsesprocenten og antallet af verserende sager er standardindikatorer defineret af CEPEJ: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp

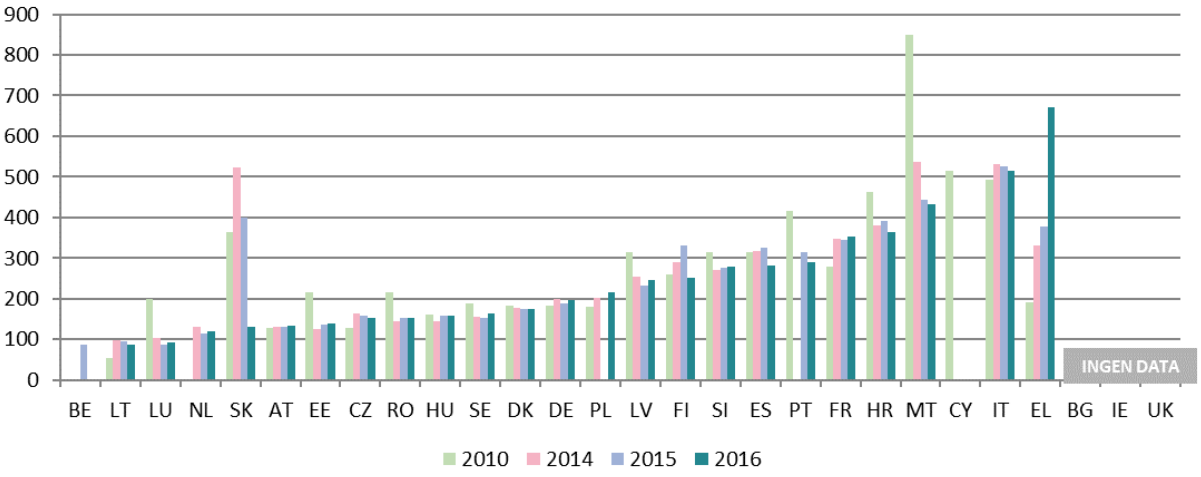
[51] Disse år blev valgt for at bevare det syvårige perspektiv med 2010 som basislinje og samtidig undgå at overfylde figurerne. Data for 2012 og 2013 findes i CEPEJ-rapporten.

Figur 7: Tid, der er nødvendig for at afgøre civil-, handels- og forvaltningsretlige sager samt andre sager (*)
(første instans/i dage) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

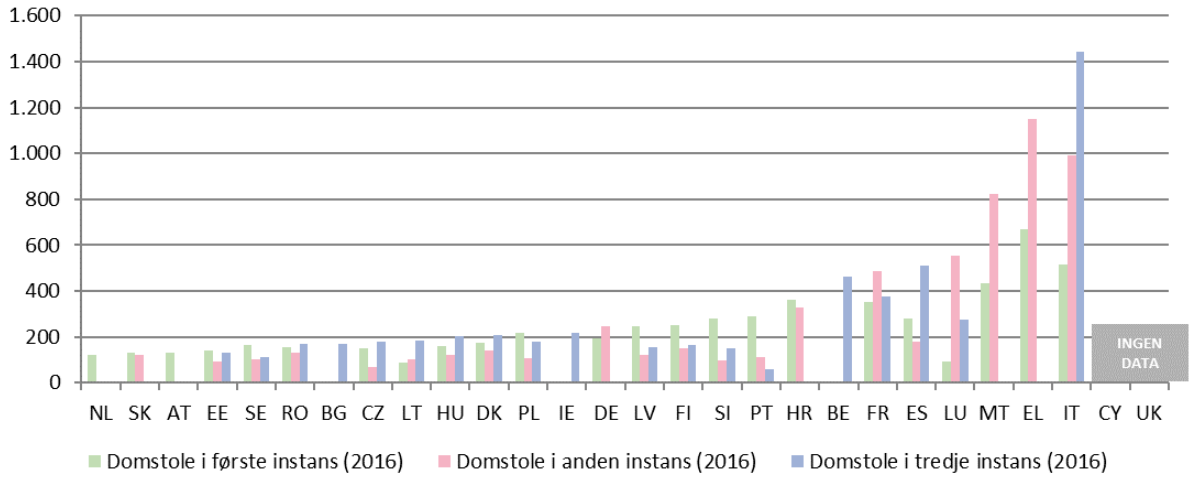
(*) Ifølge CEPEJ's metode omfatter denne kategori alle civil- og handelsretlige sager (uanset om der foreligger en tvist mellem parterne), tinglysnings- og virksomhedsregistersager (ikke anlagt som følge af en tvist), andre registersager, andre sager (ikke anlagt som følge af en tvist), forvaltningsretlige sager og andre ikke-strafferetlige sager. Metode er ændret i SK. Verserende sager omfatter alle instanser i CZ og indtil 2016 i SK.

Figur 8: Tid, der er nødvendig for at afgøre tvister i civil- og handelsretlige sager (*)
(første instans/i dage) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

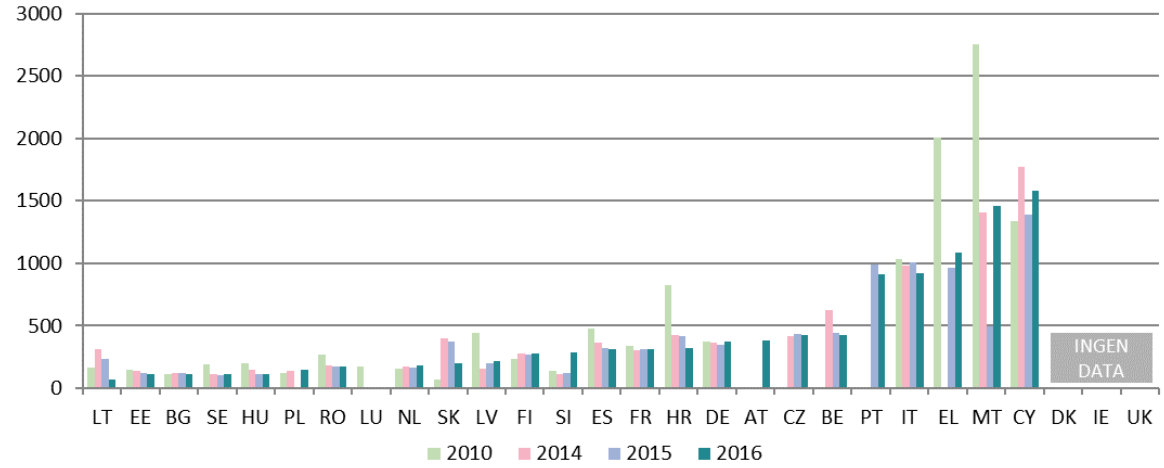
(*) Ifølge CEPEJ's metode omfatter civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist tvister mellem parter, f.eks. tvister angående kontrakter. *Civilretlige og handelsretlige sager, hvor der ikke foreligger en tvist mellem parterne, vedrører eksempelvis ubestridte betalingspåkrav. Metode er ændret i EL og SK. Verserende sager omfatter alle instanser i CZ og indtil 2016 i SK. Data for NL omfatter sager, hvor der ikke foreligger en tvist.*

Figur 9: Tid, der er nødvendig for at afgøre tvister i civil- og handelsretlige sager (*) **i alle instanser i 2016** *(første, anden og tredje instans/i dage) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)*

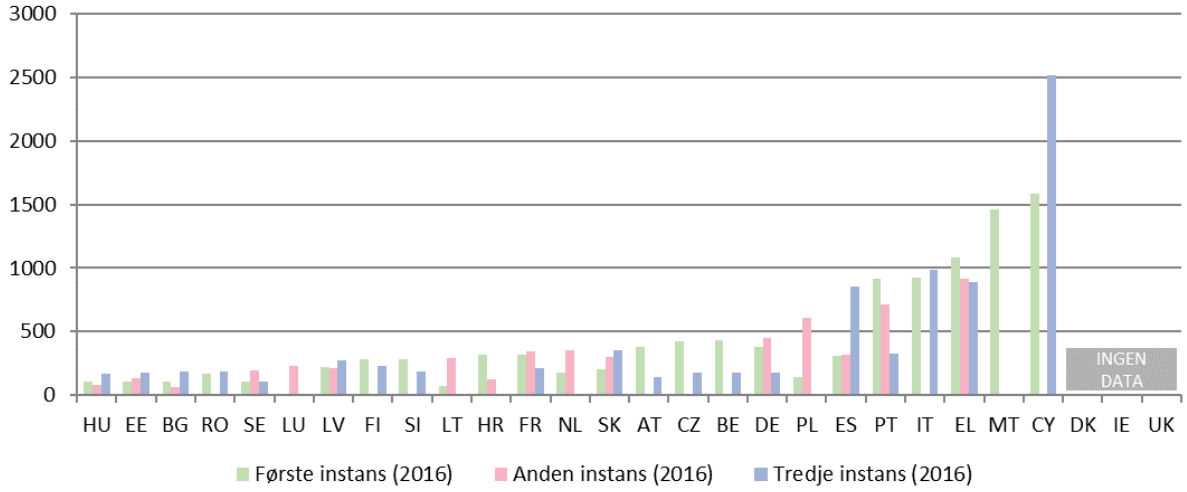
(*) Rækkefølgen bestemmes af den retsinstans, der har den længste sagsbehandlingstid i hver medlemsstat. Der foreligger ingen data for domstole i første og anden instans i BE, BG og IE, for domstole i anden og tredje instans i NL og AT og for domstole i tredje instans i DE, EL, HR og SK. Der er ingen domstol i tredje instans i MT. Adgang til domstolen i tredje instans kan være begrænset i nogle medlemsstater.

Figur 10: Tid, der er nødvendig for at afgøre forvaltningsretlige sager (*)*(første instans/i dage) (kilde: CEPEJ-undersøgelse*

(*) Ifølge CEPEJ's metode omfatter forvaltningsretlige sager tvister mellem borgere og lokale, regionale eller nationale myndigheder. *Metode er ændret i EL og SK. Verserende sager omfatter alle instanser i CZ og indtil 2016 i SK. DK og IE registrerer ikke forvaltningsretlige sager separat.*

Figur 11: Tid, der er nødvendig for at afgøre tvister i <u>forvaltningsretlige sager</u> (*) i <u>alle</u> instanser i 2016 *(første og, hvis de findes, anden og tredje instans/i dage) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)*

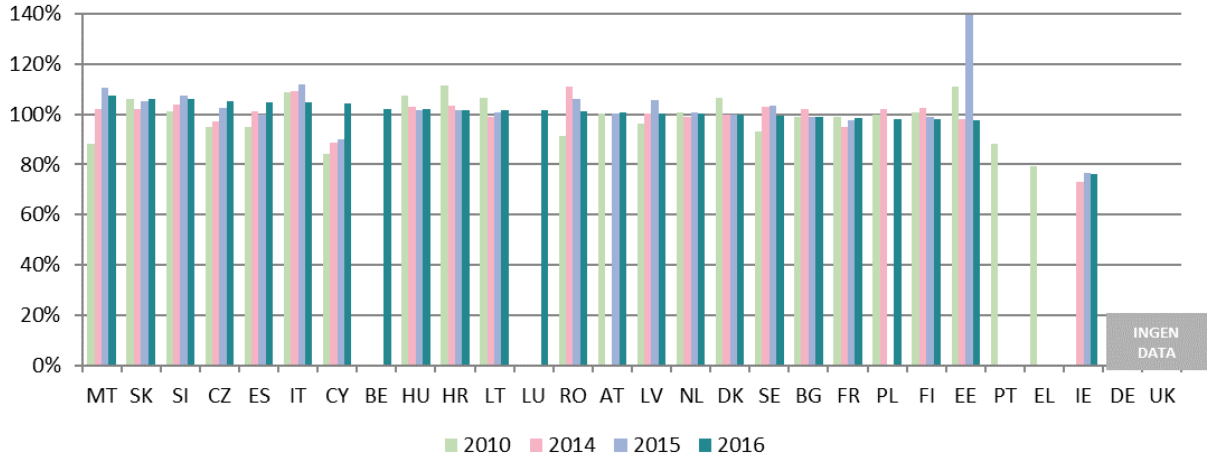

(*) Rækkefølgen bestemmes af den retsinstans, der har den længste sagsbehandlingstid i hver medlemsstat. Data foreligger ikke: for domstole i første instans i LU, for domstole i anden instans i MT og RO og for domstolen i tredje instans i NL. Højesteret er den eneste appelinstans i CZ, IT, CY, AT, SI og FI. Der er ingen domstol i tredje instans for disse typer sager i HR, LT, LU, MT og PL. Den højeste forvaltnings domstol er første og eneste instans for visse sager i BE. Adgang til domstolen i tredje instans kan være begrænset i nogle medlemsstater. DK og IE registrerer ikke forvaltningsretlige sager separat.

– Gennemførelsesprocent –

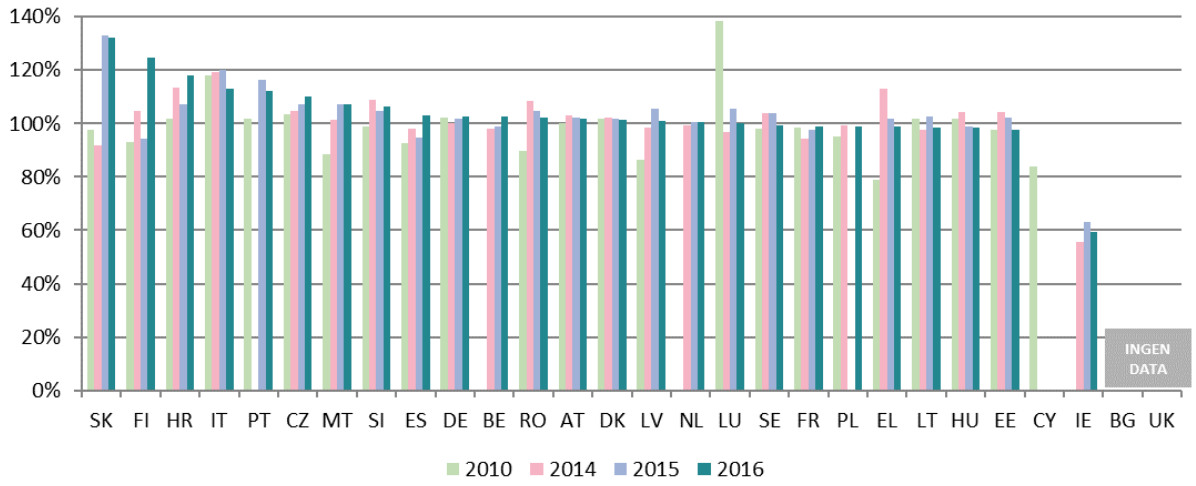
Gennemførelsesprocenten er antallet af afgjorte sager i forhold til antallet af indkomne sager. Den er et mål for, om en domstol kan følge med den indkommende sagsbyrde. Når gennemførelsesprocenten er på 100 % eller derover, betyder det, at retssystemet kan afgøre mindst lige så mange sager, som der bliver anlagt. Når gennemførelsesprocenten er på under 100 %, betyder det, at domstolene afgør færre sager, end der kommer ind.

Figur 12: Afgørelsesprocent for <u>civil-, handels- og forvaltningsretlige sager samt andre sager</u> (*)
(første instans/i % – værdier over 100 % viser, at der afgøres flere sager, end der anlægges, mens værdier under 100 % angiver, at der afgøres færre sager, end der anlægges) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

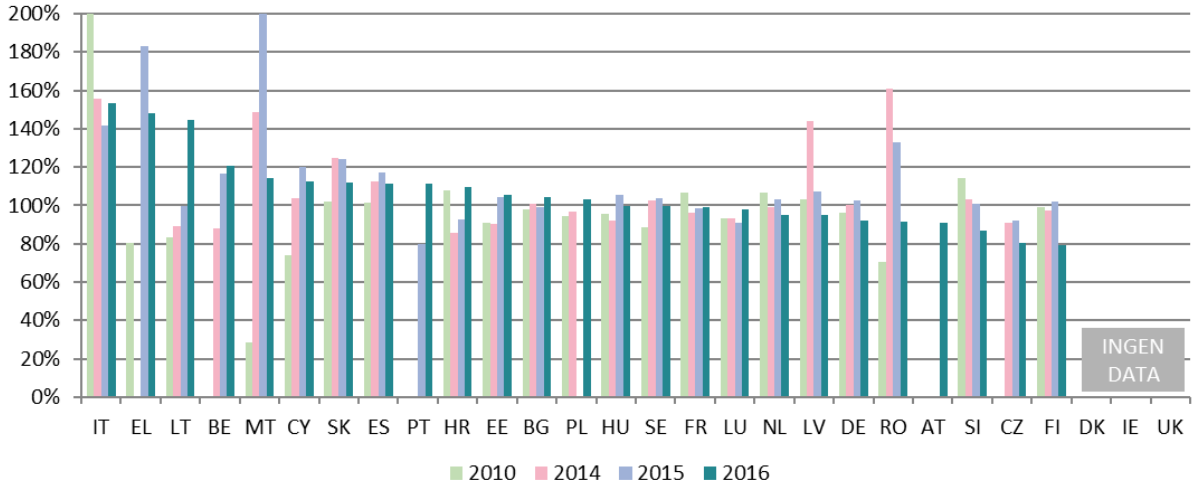
(*) Metode er ændret i SK. IE: Antallet af afgjorte sager forventes at være angivet for lavt som følge af den anvendte metode.

Figur 13: Afgørelsesprocent for tvister i civil- og handelsretlige sager (*) (første instans/i %) (kilde: *CEPEJ-undersøgelse)*

(*) Metode er ændret i EL og SK. IE: Antallet af afgjorte sager forventes at være angivet for lavt som følge af den anvendte metode. Data for NL omfatter sager, hvor der ikke foreligger en tvist.

Figur 14: Afgørelsesprocent for forvaltningsretlige sager (*) *(første instans/i %) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)*

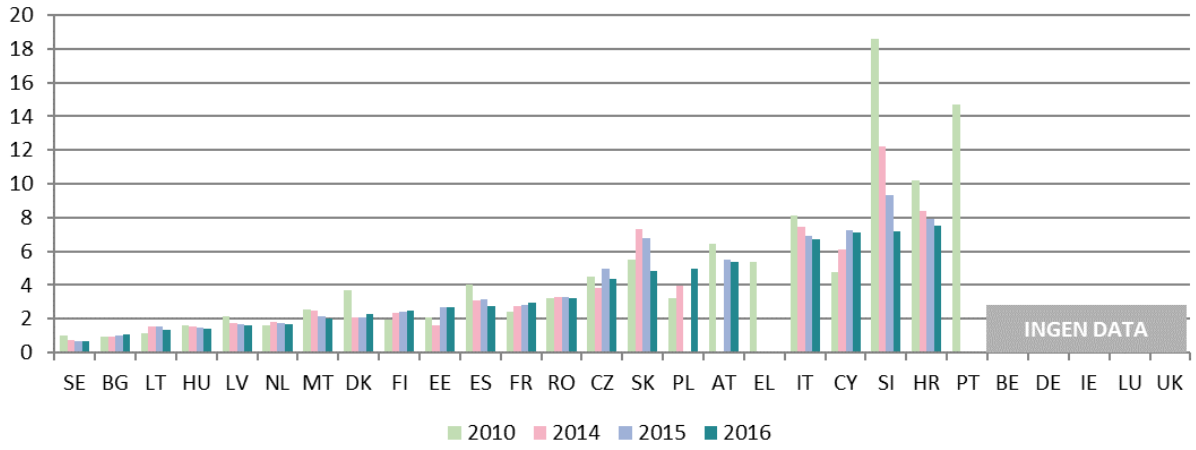

(*) Tidligere værdier for nogle medlemsstater er reduceret af hensyn til præsentationen (MT i 2015=411 %, IT i 2010=316 %). Metode er ændret i EL og SK. DK og IE registrerer ikke forvaltningsretlige sager separat.

– Verserende sager –

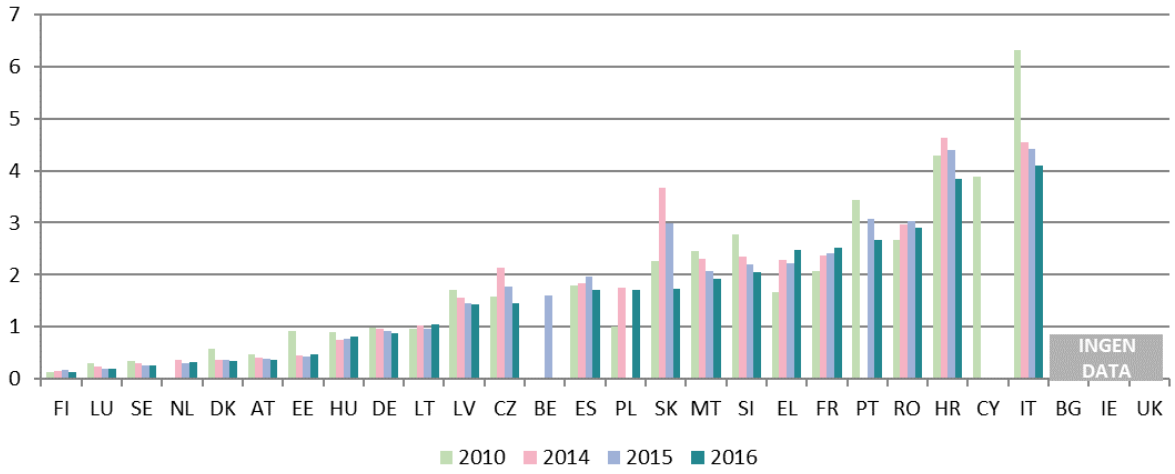
Antallet af verserende sager er et udtryk for det antal sager, som stadig ikke er blevet afgjort ved udgangen af det pågældende år. Det påvirker ligeledes gennemløbstiden.

Figur 15: Antal andre verserende civil-, handels- og forvaltningsretlige sager samt andre sager (*) *(første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)*

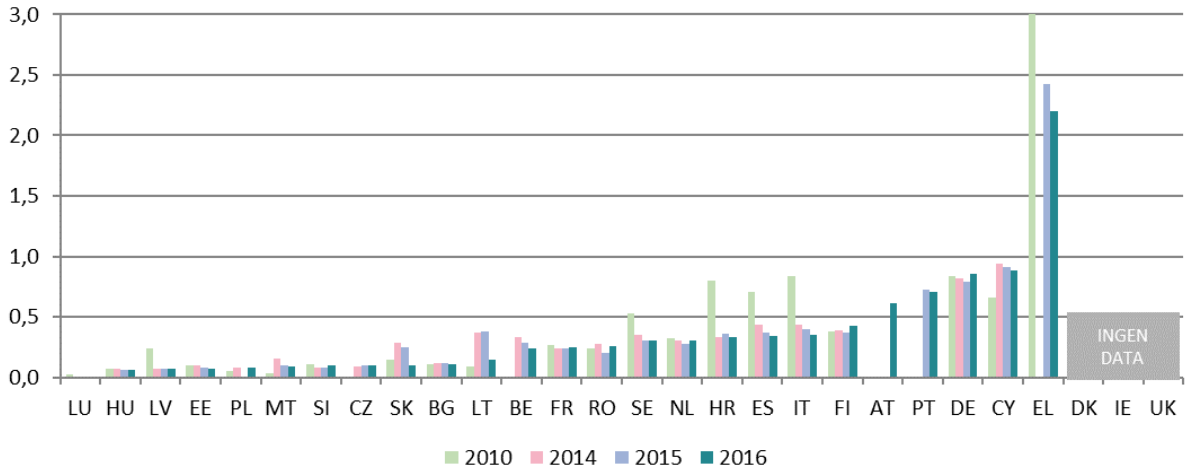
(*) Metode er ændret i SK. Verserende sager omfatter alle instanser i CZ og indtil 2016 i SK.

Figur 16: Antal verserende civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist (*) *(første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)*

Metode er ændret i EL og SK. Verserende sager omfatter alle instanser i CZ og indtil 2016 i SK. Data for NL omfatter sager, hvor der ikke foreligger en tvist.

Figur 17: Antal <u>verserende forvaltningsretlige sager</u> (*) *(første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)*

(*) Tidligere værdier for nogle medlemsstater er reduceret af hensyn til præsentationen (EL i 2010=3,7). *Metode er ændret i EL og SK. Verserende sager omfatter alle instanser i CZ og indtil 2016 i SK. DK og IE registrerer ikke forvaltningsretlige sager separat.*

3.1.3. Effektivitet på særlige områder af EU-retten

Dette afsnit supplerer de generelle data om retssystemernes effektivitet og præsenterer den gennemsnitlige varighed af retssager ([52]) på særlige områder, når EU-retten finder anvendelse. Resultattavlen for 2018 bygger videre på tidligere dataindsamlinger inden for konkurrence, elektronisk kommunikation, EU-varemærker, forbrugerbeskyttelse og bekæmpelse af hvidvask af penge. Områderne er udvalgt på grundlag af deres relevans for det indre marked og erhvervsklimaet. Store forsinkelser i retssager kan generelt have negative konsekvenser for de rettigheder, der følger af EU-retten, f.eks. når der ikke længere foreligger passende retsmidler, eller alvorlige økonomiske tab ikke kan inddrives.

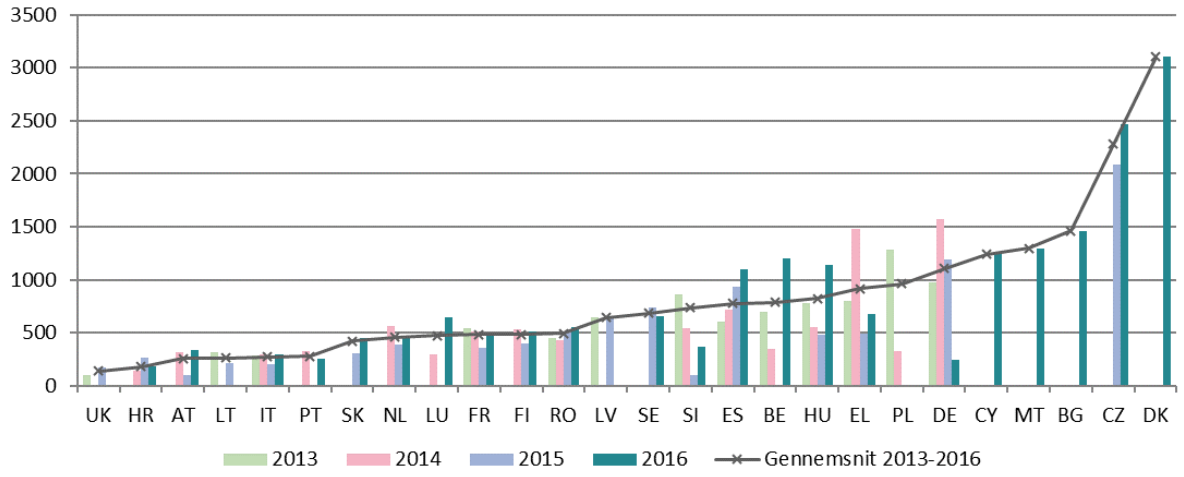
– Konkurrence –

Effektiv håndhævelse af konkurrenceretten sikrer lige konkurrencevilkår for virksomheder og er derfor afgørende for et attraktivt erhvervsklima. I figur 18 nedenfor præsenteres den gennemsnitlige varighed af domstolsprøvelser af afgørelser truffet af nationale konkurrencemyndigheder, hvor artikel 101 og 102 i TEUF ([53]) finder anvendelse.

[52] Varigheden af retssager inden for særlige områder beregnes i kalenderdage at regne fra den dag, hvor der blev anlagt en sag ved eller indgivet en klage til domstolen (eller tiltalen blev endelig), og til den dag, på hvilken domstolen traf den endelige afgørelse 18-21, 23 og 24). Værdierne er opstillet på baggrund af det vægtede gennemsnit af data for 2013, 2014, 2015 og 2016 for figur 18-21, data for 2015 og 2016 for figur 23 og data for 2014, 2015 og 2016 for figur 22 og 24. Hvis data ikke var tilgængelige for alle årene, afspejler gennemsnittet de tilgængelige data beregnet på grundlag af alle sager, en stikprøve af sager eller estimater.

[53] Se http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN.

Figur 18 Konkurrence: Gennemsnitlig varighed af domstolsprøvelser (*) *(første instans/i dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Det Europæiske Konkurrencenetværk)*

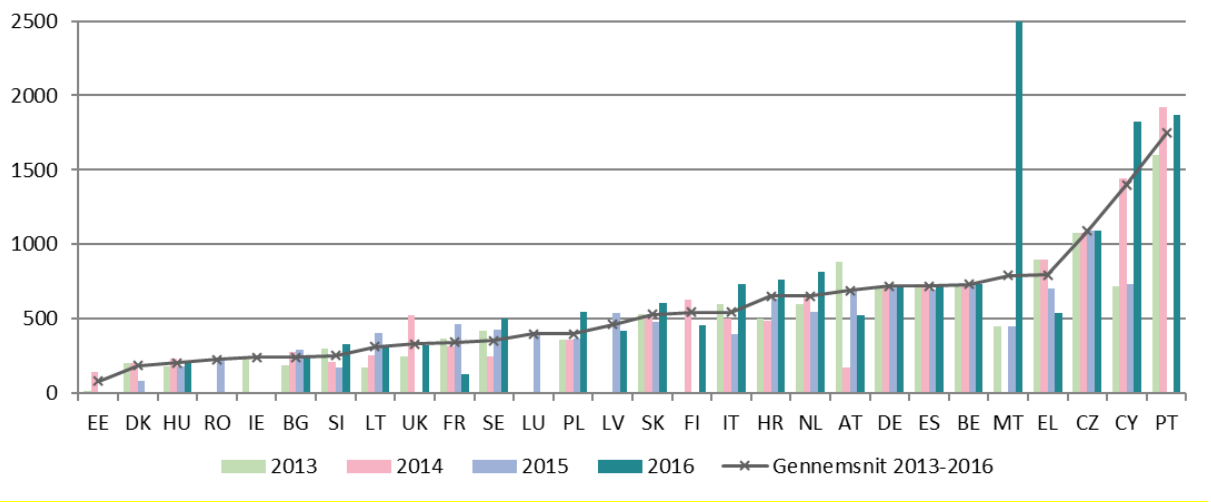
(*) EE: ingen sager. IE og AT: Scenario er ikke relevant, da myndighederne ikke har beføjelse til at træffe sådanne afgørelser. AT: Data omfatter sager afgjort af karteldomstolen vedrørende overtrædelse af artikel 101 og 201 TEUF, men er ikke baseret på klager over den nationale konkurrencemyndighed. Et estimat af varigheden er anvendt i BG og IT. En tom kolonne viser, at medlemsstaten ikke indberettede sager for det pågældende år. Antallet af sager er lavt (under fem om året) i mange medlemsstater. Det betyder, at de årlige data kan afhænge af en særligt langvarig eller kortvarig sag. Nogle af de længstvarende sager i datasættet omfattede den tid, der medgik til en forelæggelse for EU-Domstolen (f.eks. LT), forfatningsmæssig prøvelse (f.eks. SK) eller specifikke forsinkelser i proceduren (f.eks. CZ, EL og HU).

– Elektronisk kommunikation –

EU-lovgivningen om elektronisk kommunikation har til formål at øge konkurrencen, bidrage til det indre markeds udvikling og skabe investeringer, innovation og vækst. De positive virkninger for forbrugerne kan sikres gennem effektiv håndhævelse af denne lovgivning, som kan føre til lavere slutbrugerpriser og tjenester af bedre kvalitet. I figur 19 nedenfor præsenteres den gennemsnitlige varighed af domstolsprøvelser af afgørelser truffet af de nationale tilsynsmyndigheder, hvor EU-lovgivning om elektronisk kommunikation ([54]) finder anvendelse. Den dækker et bredt spektrum af sager, der varierer fra mere komplekse "markedsanalyse"-prøvelser til forbrugerorienterede emner.

[54] Beregningen er foretaget på baggrund af varigheden af klagesager over afgørelser truffet af de nationale tilsynsmyndigheder, hvor de nationale love finder anvendelse, dvs. love, som gennemfører de fælles rammebestemmelser for elektronisk kommunikation (direktiv 2002/19/EF (adgangsdirektivet), direktiv 2002/20/EF (tilladelsesdirektivet), direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), direktiv 2002/22/EF (forsyningspligtdirektivet) og anden relevant EU-lovgivning såsom radiofrekvenspolitikprogrammet, Kommissionens afgørelse om frekvenser, undtagen direktiv 2002/58/EF om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation.

Figur 19 Elektronisk kommunikation: Gennemsnitlig varighed af domstolsprøvelser (*) *(første instans/i dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Kommunikationsudvalget)*

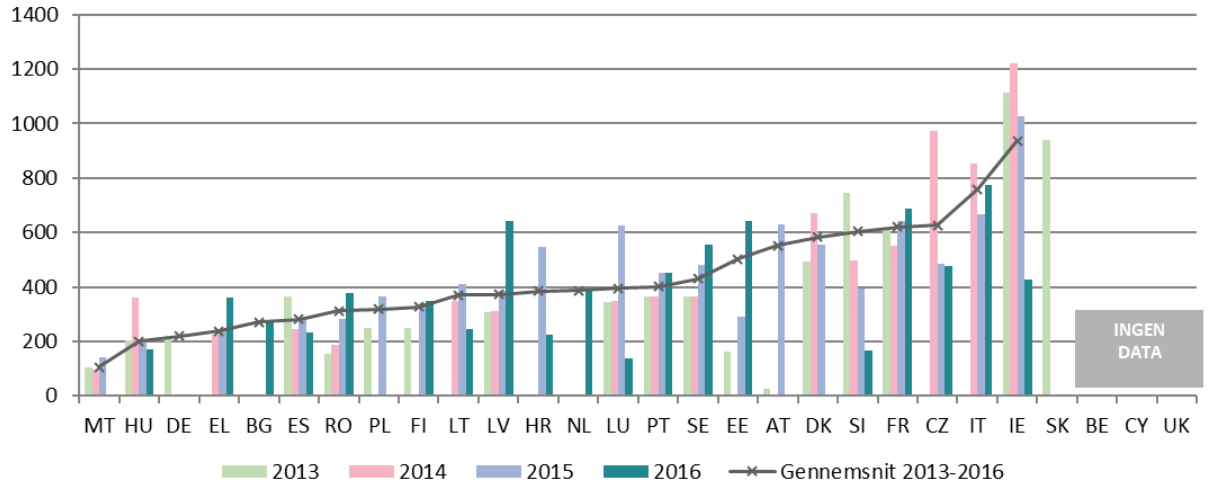

(*) *Antallet af sager varierer mellem medlemsstaterne. En tom kolonne viser, at medlemsstaten ikke indberettede sager for det pågældende år. I nogle tilfælde betyder det begrænsede antal relevante sager (LT, MT, SE, LV og SK), at de årlige data afhænger af en særligt langvarig eller kortvarig sag, og at der kan være store forskelle fra år til år. DK: Et domstolslignende organ har ansvaret for klagesager i første instans. ES, AT og PL: Forskellige domstole har ansvaret alt efter sagens genstand. MT: I 2016 blev der rapporteret en usædvanligt langvarig sag på 2 500 dage, som vedrørte et vanskeligt spørgsmål, hvor en lokal myndighed sammen med en række borgere anlagde sag vedrørende skadelige emissioner fra jordstationer til mobil radiokommunikation.*

– EU-varemærke –

Effektiv håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder er helt afgørende for at stimulere investeringer i innovation. EU's lovgivning om EF-varemærker ([55]) overlader det til de nationale domstole, der optræder som EU-domstole og træffer afgørelser, som påvirker det indre marked, at spille en væsentlig rolle. I figur 20 nedenfor vises den gennemsnitlige varighed af sager om krænkelse af EU-varemærker mellem private parter.

Figur 20 EU-varemærke: Gennemsnitlig varighed af sager om krænkelse af EU-varemærker (*) *(første instans/i dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Det Europæiske Observationscenter for Krænkelser af Intellektuelle Ejendomsrettigheder)*

[55] Forordningen om EU-varemærker (2017/1001/EF).

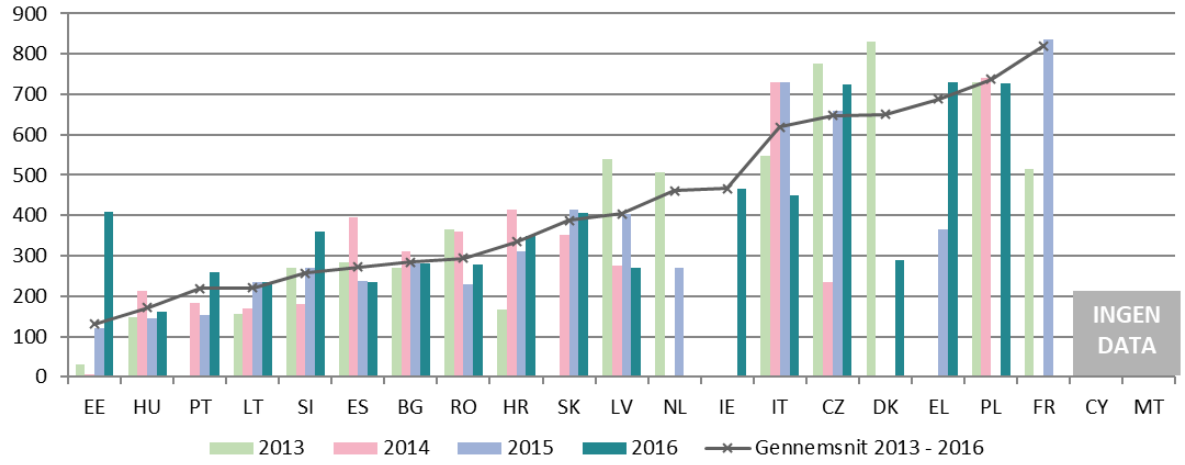
(*) *FR, IT, LT og LU: En stikprøve af sager er anvendt. BG: Domstolenes estimater er anvendt for 2016. PL: Domstolenes estimater er anvendt for 2015. Antallet af relevante sager var begrænset (under fem om året) for EE, IE, HR, LU og SI. Særligt langvarige sager påvirkede det rapporterede gennemsnit for EE, IE, LV og SE. EL: Data baseret på vægtet gennemsnitlig varighed fra to domstole. ES: Sager vedrørende andre intellektuelle ejendomsrettigheder i henhold til EU-retten er medtaget i beregningen af den gennemsnitlige varighed.*

– *Forbrugerbeskyttelse* –

Effektiv håndhævelse af forbrugerlovgivningen sikrer, at forbrugere nyder godt af deres rettigheder, og at virksomheder, der krænker forbrugerreglerne, ikke opnår urimelige fordele. Forbrugerbeskyttelsesmyndigheder og domstole spiller en central rolle ved håndhævelse af EU's forbrugerlovgivning ([56]) inden for de forskellige nationale håndhævelsessystemer. I figur 21 præsenteres den gennemsnitlige varighed af domstolsprøvelser af afgørelser truffet af forbrugerbeskyttelsesmyndigheder, hvor EU-retten finder anvendelse.

For forbrugere og virksomheder kan effektiv håndhævelse omfatte en kæde af aktører, ikke kun domstole, men også administrative myndigheder. For bedre at fortsætte undersøgelsen af denne håndhævelseskæde præsenteres varigheden af forbrugerbeskyttelsesmyndigheders sager igen. I figur 22 vises den gennemsnitlige varighed af forbrugermyndigheders sagsbehandling i forbindelse med administrative afgørelser i 2014-2016 fra det tidspunkt, en sag er åbnet. Relevante afgørelser omfatter afgørelser om overtrædelse af materielle regler, foreløbige foranstaltninger, forbud, indledning af retssager eller afslutning af sager.

Figur 21 Forbrugerbeskyttelse: Gennemsnitlig varighed af domstolsprøvelser (*) *(første instans/i dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med netværket for forbrugerbeskyttelsessamarbejde)*

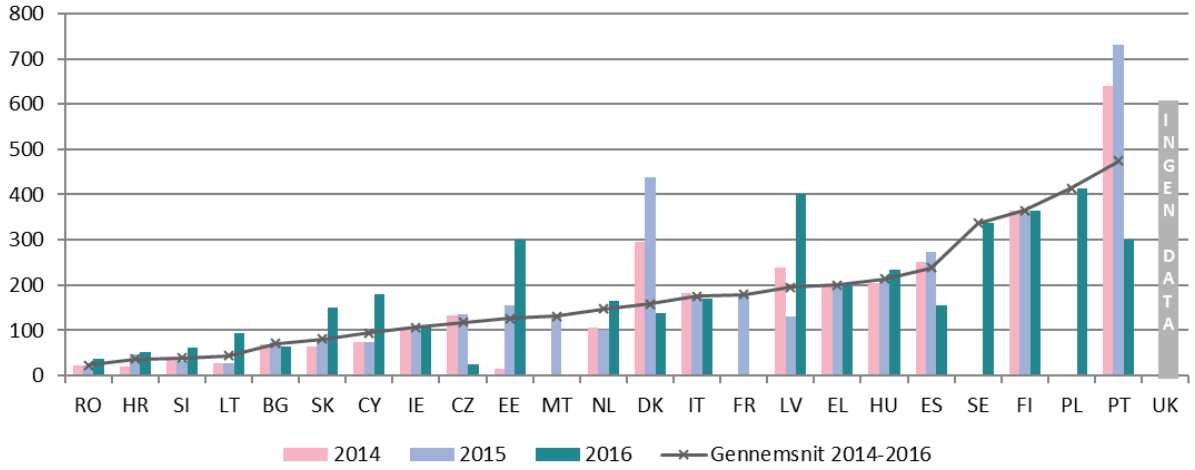

(*) BE, LU, AT, FI, SE og UK: Scenario er ikke relevant, da forbrugerbeskyttelsesmyndigheder ikke har beføjelse til at træffe afgørelse om overtrædelse af relevante forbrugerbeskyttelsesregler. I nogle af disse medlemsstater (f.eks. FI og SE) kan forbrugerbeskyttelsesmyndigheder indlede domstolssager eller kontakte den offentlige anklager (BE). DE: Administrative myndigheder kan kun træffe afgørelse i grænseoverskridende sager, men der var ingen relevante sager, da forbundsministeriet for retlige anliggender og forbrugerbeskyttelse pålagde andre kvalificerede enheder at træffe håndhævelsesforanstaltninger. Nogle medlemsstater har blandede systemer (BG, DK, EE, IE, ES og LT), hvor forbrugerbeskyttelsesmyndigheder skal anlægge sag vedrørende bestemte regler (f.eks. urimelige kontraktvilkår i BG og CY). DE og AT: Primært civil håndhævelse af forbrugerlovgivningen gennem forbrugerbeskyttelsesorganer eller private/semiprivate organer. ES: Data omfatter et antal selvstyrende regioner. Antallet af relevante sager er begrænset (under fem) i DK, EE og IE. Et estimat for den gennemsnitlige varighed blev rapporteret af EL, PL og RO. Nogle

[56] Figur 21 og 22 vedrører håndhævelsen af direktivet om urimelige kontraktvilkår (93/13/EØF), direktivet om forbrugerkøb og garantier (1999/44/EF), direktivet om urimelig handelspraksis (2005/29/EF), direktivet om forbrugerrettigheder (2011/83/EF) og de nationale gennemførelsesbestemmelser.

forbrugerbeskyttelsesmyndigheders kompetenceområder omfatter kun dele af den omfattede EU-forbrugerlovgivning.

Figur 22 Forbrugerbeskyttelse: Gennemsnitlig varighed af forbrugermyndigheders sagsbehandling i forbindelse med administrative afgørelser (*) *(første instans/i dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med netværket for forbrugerbeskyttelsessamarbejde)*

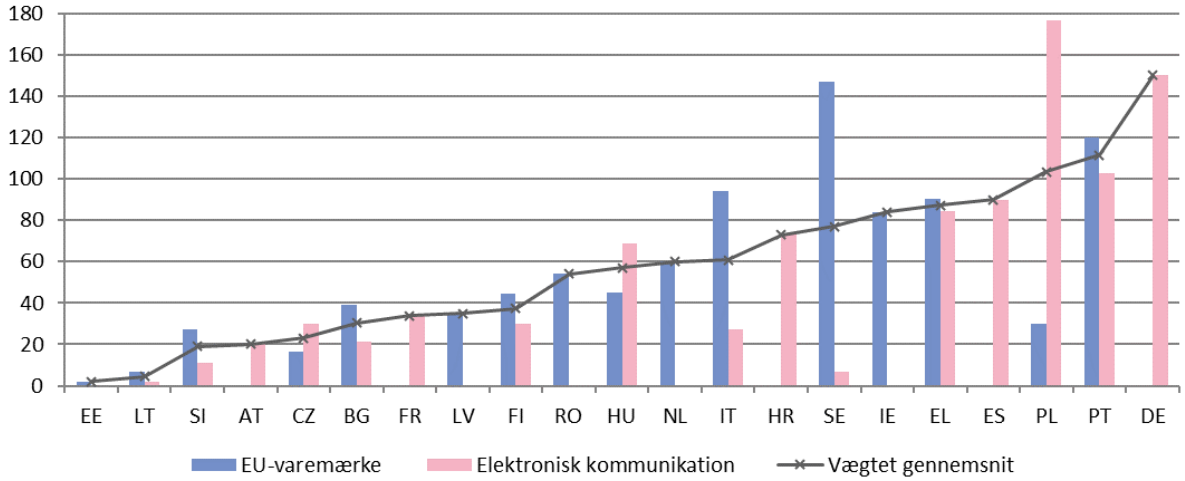
(*) BE, DE, LU og AT: Scenario er ikke relevant. SE: Ændring i bestemmelserne gav en myndighed mulighed for at træffe en relevant afgørelse om udstedelse af en betinget bøde. CZ: Alle afgørelser, herunder ikke-endelige afgørelser truffet af myndigheden, er medtaget i beregningen af den gennemsnitlige varighed. PL: Data omfatter kun sager, hvor der blev truffet en afgørelse, og omfatter ikke sager, som formelt blev afbrudt. DK: En forskel i forhold til de foregående år kan forklares ved en ændring i den anvendte metode. NL: Data omfatter afgørelser om administrative bøder for overtrædelse af materielle regler. ES: Data omfatter et antal selvstyrende regioner. Nogle medlemsstater har også anført, at de har anvendt uformelle håndhævelsesinstrumenter med generelt gode resultater (NL og LU), eller at overholdelse er opnået uden en myndighedsafgørelse (MT). Et estimat eller et interval for en gennemsnitlig varighed er rapporteret af EL, IE, RO og FI. Hvis et minimums- og maksimumsinterval er givet, vises et gennemsnit i figuren. Nogle forbrugerbeskyttelsesmyndigheders kompetenceområder omfatter kun dele af den relevante EU-ret.

– Foreløbige foranstaltninger –

Foreløbige foranstaltninger, som domstole træffer afgørelse om, omfatter midlertidige påbud og beslaglæggelse af varer med henblik på at undgå eller forhindre en nært forestående krænkelse inden den endelige afgørelse af en sag. Effektiviteten af behandlingen af foreløbige foranstaltninger er især vigtig, da de ofte bruges i hastesager, hvor forsinkelser kan påføre sagsøgeren et uopretteligt tab. I figur 23 nedenfor illustreres den tid, det i gennemsnit tager at få udstedt en afgørelse fra en national domstol efter en anmodning om foreløbige eller midlertidige foranstaltninger med henblik på at bringe krænkelser af EU-varemærker ([57]) og reglerne om elektronisk kommunikation ([58]) til ophør. I figuren vises den gennemsnitlige varighed af sagerne på disse områder, hvor der blev truffet afgørelser i 2015 og 2016.

[57] På grundlag af artikel 9 i direktiv 2004/48/EF (håndhævelsesdirektivet).
[58] Den retlige ramme er den samme som nævnt i fodnote 54.

Figur 23 Foreløbige foranstaltninger: Gennemsnitlig varighed af sager om foreløbige foranstaltninger i 2015 og 2016 (*) *(første instans/i dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Det Europæiske Observationscenter for Krænkelser af Intellektuelle Ejendomsrettigheder og Kommunikationsudvalget)*

(*) EU-varemærke: DK har ikke indberettet nogen sager. BE, DE, FR, HR, CY, MT, LU, AT, AK og UK har ikke indgivet nogen data. Særlige omstændigheder, som gjorde den gennemsnitlige varighed længere end sædvanligt, blev rapporteret af EL. Elektronisk kommunikation: BE, CY, DK, EE, IE, LV, MT, NL, RO, SK og UK har ikke indberettet nogen sager. LU har ikke indgivet nogen data. Antallet af sager er lavt (under fem om året) for de fleste medlemsstater på dette område. Det betyder, at de årlige data kan afhænge af en særligt langvarig eller kortvarig sag.

– Hvidvask af penge –

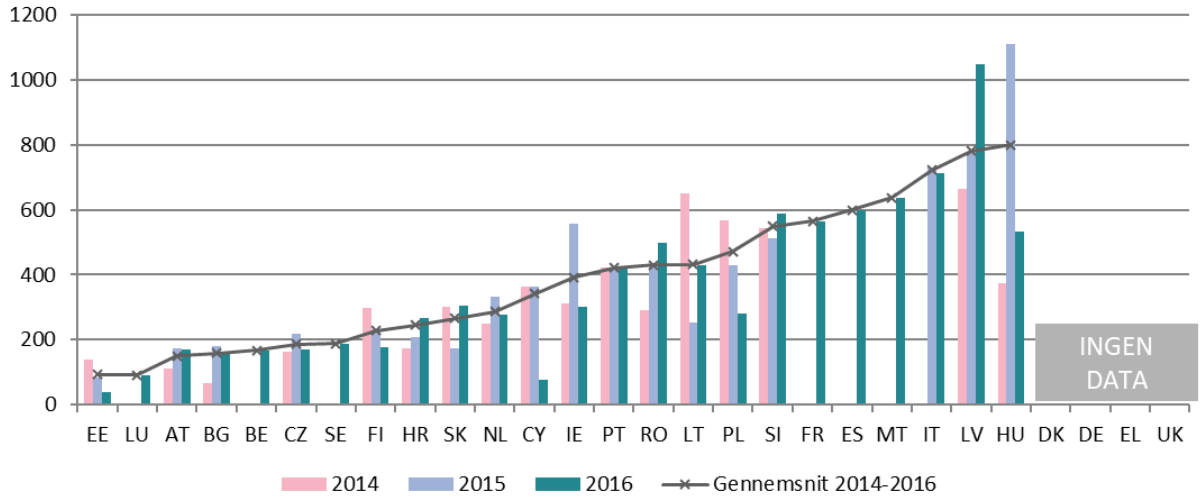
Ud over at bidrage til bekæmpelsen af kriminalitet er effektiviteten af bekæmpelsen af hvidvask af penge afgørende for den finansielle sektors soliditet, integritet og stabilitet, tilliden til det finansielle system og retfærdig konkurrence på det indre marked ([59]). Som IMF har understreget, kan hvidvask af penge afskrække udenlandske investorer, fordreje de internationale kapitalstrømme og have negative følger for et lands makroøkonomiske resultater, således at der opstår tab af velfærd, og ressourcer drænes fra mere produktive økonomiske aktiviteter ([60]). I henhold til direktivet om bekæmpelse af hvidvask af penge skal medlemsstaterne føre statistikker over effektiviteten af deres systemer til bekæmpelse af hvidvask af penge og finansiering af terrorisme ([61]). I samarbejde med medlemsstaterne er der via et ajourført spørgeskema indsamlet data om de forskellige retsforhandlingsfaser i de nationale systemer til bekæmpelse af hvidvask af penge. I figur 24 vises den gennemsnitlige varighed af førsteinstanssager vedrørende hvidvask af penge.

[59] Betragtning 2 til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/849 af 20. maj 2015 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme.

[60] IMF Factsheet, 6.10.2016: http://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/31/Fight-Against-Money-Laundering-the-Financing-of-Terrorism

[61] Artikel 44, stk. 1, i direktiv (EU) 2015/849.

Figur 24: Hvidvask af penge: Gennemsnitlig varighed af domstolssager (*) *(første instans/i dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Ekspertgruppen vedrørende Hvidvask af Penge og Finansiering af Terrorisme)*

(*) ES: estimeret varighed. LV: Som følge af relativt få sager i 2016 kan forskellige faktorer påvirke varigheden af domstolssager, f.eks. udsættelse af en enkelt sag af objektive grunde. PL: Beregning af varighed for 2016 er baseret på en stikprøve af sager.

3.1.4. Oversigt over retssystemernes effektivitet

Et effektivt retssystem forvalter sin sagsbyrde og sit efterslæb og træffer afgørelser uden forsinkelser. De hovedparametre, der anvendes i EU's resultattavle for retsområdet til undersøgelse af retssystemernes effektivitet, er *retssagernes varighed* (skønnet tid i antal dage, der er nødvendige for at afgøre en sag), gennemførelsesprocenten (forholdet mellem antallet af afsluttede sager og antallet af indkomne sager) og antallet af *verserende sager* (som stadig skal behandles ved årets udgang).

Generelle data om effektivitet

EU's resultattavle for retsområdet 2018 indeholder data om effektiviteten for syv år (2010-2016). En så lang periode gør det muligt at kortlægge visse tendenser. Dette er især relevant, eftersom det ofte tager tid, inden virkningerne af retsreformer slår igennem.

For de brede områder for civil-, handels- og forvaltningsretlige sager viser resultattavlen en generelt positiv udvikling for så vidt angår effektivitet. Ifølge de data, der er blevet rapporteret siden 2010, er effektiviteten blevet forbedret eller har været stabil i næsten alle medlemsstater med ganske få undtagelser.

Det er særligt opmuntrende at konstatere positive tendenser især i de medlemsstater, som inden for rammerne af det europæiske semester eller det økonomiske tilpasningsprogram er blevet udpeget som medlemsstater med særlige udfordringer ([62]):

- Siden 2010 er **varigheden af førsteinstanssager** i den brede kategori "alle sager" (figur 7) og tvister i civil- og handelsretlige sager (figur 8) faldet eller har været stabil. I forvaltningsretlige sager (figur 10) er varigheden af sager faldet eller har været stabil i de fleste af disse medlemsstater siden 2010. For enkelte medlemsstater, som stod over for de

[62] Se afsnit 2. Forskelle i resultaterne for de fem undersøgte år kan udspringe af kontekstuelle faktorer (variationer på mere end 10 % af indkomne sager er ikke ualmindelige) eller systembetingede mangler (manglende fleksibilitet og reaktionsevne eller uoverensstemmelser i reformprocessen).

største udfordringer i 2016, steg varigheden af sager imidlertid.

- For første gang indeholder resultattavlen data om **retssagernes varighed i alle instanser** for tvister i civil- og handelsretlige sager (figur 9) og forvaltningsretlige sager **(figur** 11). Det fremgår, at de medlemsstater, der er udpeget som medlemsstater med udfordringer for så vidt angår varigheden af førsteinstanssager, har lignende problemer ved højere retsinstanser. Den gennemsnitlige varighed af sager ved højere retsinstanser er generelt længere end i første instans i de fleste medlemsstater, hvor data foreligger.
- For den brede kategori "alle sager" og kategorierne tvister i civil- og handelsretlige sager (figur 12 og 13) er antallet af medlemsstater, hvor **gennemførelsesprocenten** er under 100 %, faldet siden 2010. I 2016 rapporterede næsten alle medlemsstater, herunder medlemsstaterne med udfordringer, en høj gennemførelsesprocent (over 97 %), hvilket betyder, at domstolene generelt kan behandle alle indkomne sager inden for disse kategorier. I forvaltningsretlige sager (figur 14) kan der konstateres en større variation i gennemførelsesprocenten fra år til år, og samlet set er den lavere end i de andre kategorier.
- Siden 2010 kan der konstateres klart fremskridt i alle de medlemsstater, der har betydelige problemer med deres **efterslæb**, uanset kategori. De største forbedringer med at reducere antallet af verserende sager blev opnået for tvister i civil- og handelsretlige sager (figur 16) og forvaltningsretlige sager (figur 17). På trods af disse forbedringer er forskellen mellem medlemsstaterne med få verserende sager og medlemsstaterne med mange verserende sager meget betydelig.

Effektivitet på særlige områder af EU-retten

Data om den gennemsnitlige varighed af sager inden for særlige områder (figur 18-24) viser, hvordan retssystemerne fungerer i konkrete typer af erhvervsrelaterede tvister, der er omfattet af EU-retten. For borgere og virksomheder kan effektiv håndhævelse omfatte en kæde af aktører, ikke kun domstole, men også administrative myndigheder. I resultattavlen præsenteres data om denne håndhævelseskæde på det forbrugerretlige område (figur 21 og 22).

Data om effektiviteten inden for specifikke retsområder indsamles på grundlag af snævert definerede scenarier, og antallet af relevante sager kan være lavt. Sammenlignet med den beregnede varighed af sager, som præsenteres i de generelle data om effektivitet, vises den gennemsnitlige varighed af alle relevante sager i et år i disse figurer. Det skal derfor bemærkes, at flere medlemsstater, som ifølge de generelle data om effektivitet ikke står over for udfordringer, rapporterer en betydeligt længere gennemsnitlig varighed inden for specifikke retsområder. Samtidig kan varigheden af sager på forskellige specifikke områder også variere betydeligt inden for den samme medlemsstat.

Figurerne for specifikke områder af EU-retten viser følgende:

- For **konkurrencesager** (figur 18) har mere end en tredjedel af medlemsstaterne (11) rapporteret førsteinstanssager, der varer mere end tre år. Dette kan forklares med det lave antal af sådanne sager og deres generelle kompleksitet, så der ofte kræves yderligere og specifikke processuelle skridt. En lignende tendens kan konstateres på området for **elektronisk kommunikation** (figur 19), hvor sager i gennemsnit varer længere end i den brede kategori for forvaltningsretlige sager og inden for andre specifikke retsområder, f.eks. forbrugerretten (figur 21).
- Den mulige kombinerede virkning af håndhævelseskæden, der består af både administrativ undersøgelse og domstolsprøvelse, vises på området for **forbrugerretten**

(figur 21 og 22). I kun en fjerdedel af medlemsstaterne træffer en forbrugerbeskyttelsesmyndighed afgørelse i sager, der er omfattet af EU's forbrugerret, på under tre måneder i gennemsnit. Andre medlemsstater rapporterer en gennemsnitlig varighed fra tre måneder til over et år. Nogle forbrugerbeskyttelsesmyndigheder behandler et betydeligt antal sager, og de fleste af deres afgørelser prøves ikke ved en domstol. Ved domstolsprøvelse af en administrativ afgørelse tager det i gennemsnit mere end et år i de fleste medlemsstater. Den samlede virkning af både administrative sager og retssager kan derfor være betydelig, navnlig for forbrugere, der søger erstatning.

- Data om varigheden af **foreløbige foranstaltninger**, der har til formål at forhindre nært forestående krænkelser eller tab på områderne for elektronisk kommunikation og intellektuelle ejendomsrettigheder (figur 23). Der er stor forskel mellem medlemsstaterne og mellem typen af sager inden for det samme land. Antallet af sager, hvor der er truffet afgørelse om en foreløbig foranstaltninger, er betydeligt lavere end antallet af hovedsager på disse retsområder.
- Den effektive bekæmpelse af **hvidvask af penge** er afgørende for at beskytte det finansielle system, sikre retfærdig konkurrence og forhindre negative økonomiske følger. Med henblik på at overholde de forpligtelser, der følger af direktivet om bekæmpelse af hvidvask af penge fra juni 2017, har medlemsstaterne styrket deres kapacitet til at indsamle data om de forskellige retsforhandlingsfaser i de nationale systemer til bekæmpelse af hvidvask af penge. I EU's resultattavle for retsområdet 2018 præsenteres ajourførte data om varigheden af retssager vedrørende hvidvask af penge (figur 24), som viser, at disse sager i gennemsnit tager omkring to år i en række medlemsstater, som står over for udfordringer, selv om sagerne i første instans i omkring halvdelen af medlemsstaterne tager et år i gennemsnit.

3.2. Retssystemernes kvalitet

Der findes ikke en bestemt metode til at måle retssystemernes kvalitet. I EU's resultattavle for retsområdet 2018 undersøges igen faktorer, der er almindeligt accepterede som relevante for forbedringen af retssystemernes kvalitet. De er opdelt i fire kategorier:

1) adgang til domstolsprøvelse for borgere og virksomheder

2) tilstrækkelige materielle og menneskelige ressourcer

3) indførelse af vurderingsværktøjer og

4) anvendelse af kvalitetsstandarder.

3.2.1. Tilgængelighed

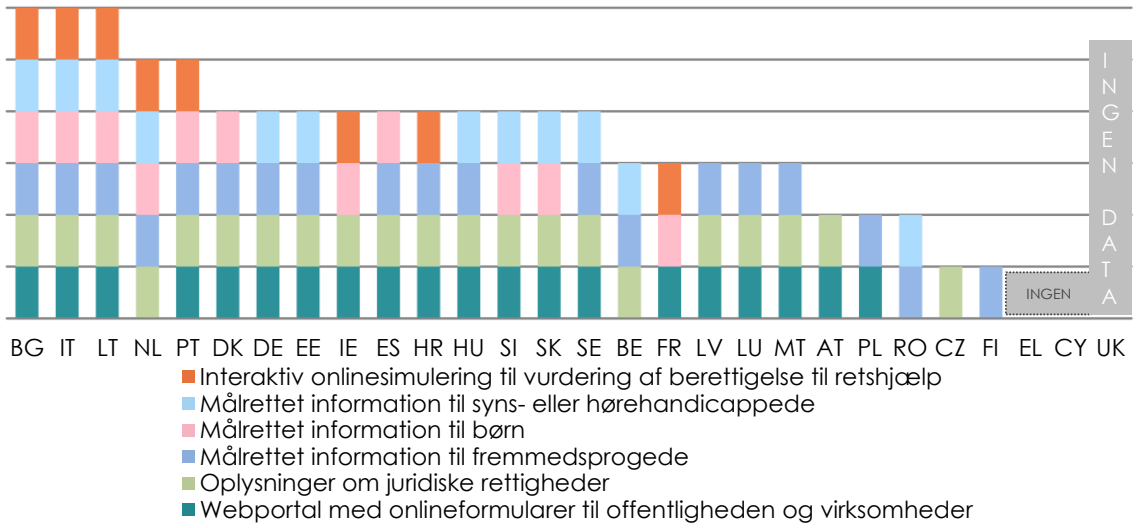
Det er nødvendigt med tilgængelighed i hele retskæden for at gøre det lettere at indhente relevante oplysninger – om retssystemet, om anlæggelse af sag og de dermed forbundne økonomiske aspekter samt om retssagers status helt indtil deres afgørelse – således at der hurtigt er onlineadgang til retsafgørelsen ([63]).

– Formidling af oplysninger om retssystemet –

[63] Det bør bemærkes, at Sammenslutningen af Statsråd og Forvaltningsdomstole i Den Europæiske Union (ACA-Europa) har offentliggjort en tværfaglig undersøgelse med titlen "Access to administrative supreme courts and to their decisions": http://www.juradmin.eu/images/media_kit/aca_surveys/Transversal-Analysis---Annex-1.pdf

Et borgervenligt retssystem forudsætter, at oplysninger om retssystemet gives på en måde, der er lettilgængelig, og at disse oplysninger præsenteres på en måde, der er særligt tilpasset de specifikke samfundsgrupper, som ellers vil have vanskeligt ved at få adgang til disse oplysninger. I figur 25 vises tilgængeligheden af onlineoplysninger om specifikke aspekter af retssystemet og for specifikke samfundsgrupper.

Figur 25: Tilgængelighed af onlineinformation til offentligheden om retssystemet (*) *(kilde: Europa-Kommissionen ([64]))*

(*) DE: Hver delstat beslutter, og på føderalt plan besluttes det, hvilke oplysninger man leverer online.

– Retshjælp og retsafgifter –

Adgang til retshjælp er en grundlæggende rettighed, som er nedfældet i EU's charter om grundlæggende rettigheder ([65]). De fleste medlemsstater yder retshjælp på baggrund af ansøgerens indkomst ([66]). Med henblik på at indsamle sammenlignelige data er der opstillet to specifikke scenarier med en forbrugertvist set i forhold til indkomstforholdene og levevilkårene i hver medlemsstat. I figur 26 vises tilgængeligheden af retshjælp i disse to scenarier, som vedrører tvister med to forskellige værdier: i) en tvist med høj værdi (dvs. 6 000 EUR) og en tvist med lav værdi (dvs. Eurostats fattigdomsgrænse omregnet til månedlig indkomst for hver medlemsstat ([67]).

I figur 26 gives der en procentvis sammenligning af indkomstgrænserne for retshjælp med Eurostats fattigdomsgrænse i hver medlemsstat. Hvis støtteberettigelsen til retshjælp angives som 20 %, betyder det f.eks., at en ansøger med en indkomst, der er 20 % højere end Eurostats fattigdomsgrænse, kan modtage retshjælp. Hvis støtteberettigelsen til retshjælp viser

---

64 2017-data er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsener.

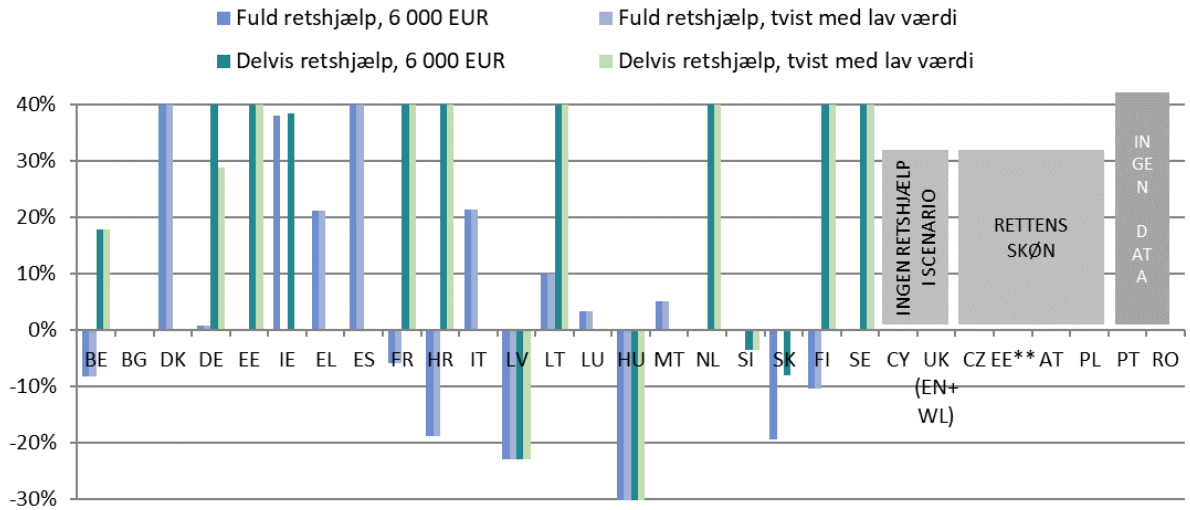
65 Artikel 47, stk. 3, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

66 Medlemsstaterne anvender forskellige metoder ved fastlæggelse af grænsen for støtteberettigelse, f.eks. forskellige referenceperioder (månedlig/årlig indkomst). Omkring halvdelen af medlemsstater har også en grænse for ansøgerens personlige formue. Den er ikke taget i betragtning i denne figur. I BE, IE, ES, FR, HR, HU, LT, LV, LU og NL er visse kategorier af personer (f.eks. enkeltpersoner, der modtager visse ydelser) automatisk berettiget til at modtage retshjælp i civil- og handelsretlige tvister. Yderligere kriterier, som medlemsstaterne kan anvende, f.eks. sagens realitet, er ikke afspejlet i denne figur.

67 Fattigdomsrisikotærsklen (AROP) er fastsat til 60 % af den nationale ækvivalerede medianindkomst. Europæisk undersøgelse om indkomstforhold og levevilkår, Eurostat-tabel *ilc_li01*, http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database.

-20 %, betyder det derimod, at indkomstgrænsen vedrørende retshjælp angives som 20 % lavere end Eurostats fattigdomsgrænse. Nogle medlemsstater har et retshjælpssystem, der yder dækning på 100 % af retsomkostningerne (fuld retshjælp), suppleret med et system, som dækker dele af omkostningerne (delvis retshjælp). Andre medlemsstater har enten kun et helt eller kun et delvist retshjælpssystem.

Figur 26: Indkomstgrænse for retshjælp i en specifik forbrugersag (*) *(forskelle i % i forhold til Eurostats fattigdomsgrænse) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med CCBE ([68]))*

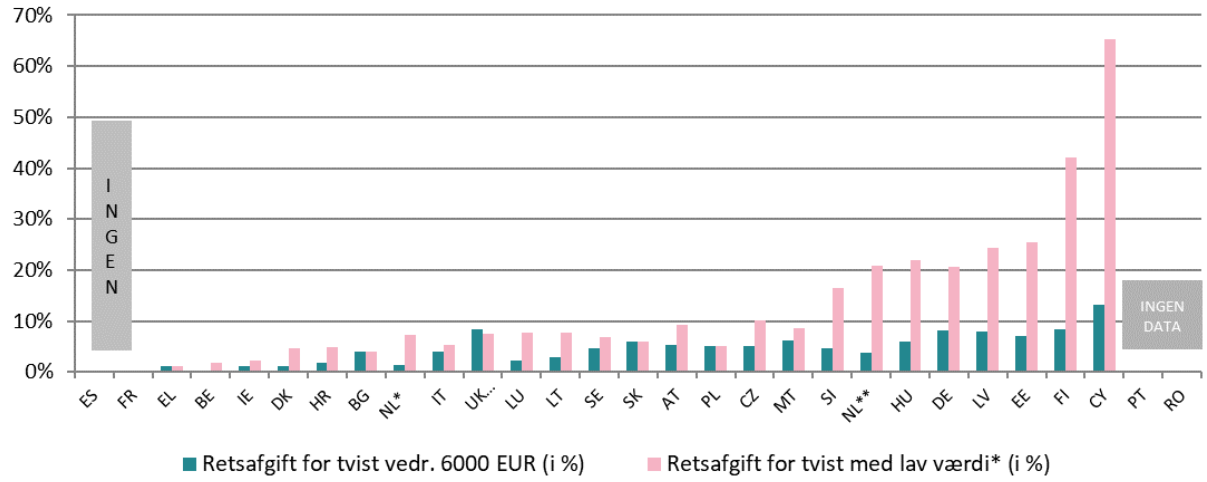

*(*)"Tvist med lav værdi" er en tvist, der svarer til Eurostats fattigdomsgrænse for en enlig i hver medlemsstat omregnet til månedlig indkomst (i 2015 varierede denne værdi f.eks. fra 116 EUR i RO til 1 764 EUR i LU). Ifølge figuren varierer grænsen for retshjælp fra 40 % til -30 %. DK, DE, EE, ES, FR, HR, LT, NL, FI og SE yder retshjælp ved en indkomstgrænse, der varierer mellem 40 % og 357 %. HU yder retshjælp ved en indkomstgrænse på -41 %. BG: Grænsen for retshjælp er fattigdomsgrænsen. IE og SK: Der ydes ikke retshjælp for tvistens værdi ved fattigdomsgrænsen, da beløbet er for lille. DE: Indkomstgrænsen er baseret på "Prozesskostenhilfebekanntmachung 2017" og på de gennemsnitlige årlige boligomkostninger (SILC). LV: Et indkomstinterval mellem 128,06 EUR og 320 EUR alt efter ansøgerens bopæl. Satsen er baseret på den aritmetiske middelværdi. ** EE: Der ydes fuld retshjælp efter rettens skøn. MT: Data vedrører 2016.*

De fleste medlemsstater kræver, at parterne betaler en retsafgift, når en retssag indledes. Modtagere af retshjælp er ofte fritaget for retsafgifter. Kun BE, EE, IE, NL og SI kræver, at modtagere af retshjælp betaler retsafgift. I CZ afgør retten i hver sag, om en modtager af retshjælp kan fritages for retsafgifter. I figur 27 sammenlignes størrelsen af retsafgiften som en andel af tvistens værdi i de to scenarier. Hvis retsafgiften f.eks. er 10 % af en tvist på 6 000 EUR i figuren nedenfor, skal forbrugeren betale en retsafgift på 600 EUR for at indlede en retssag. Tvisten med lav værdi er baseret på Eurostats fattigdomsgrænse for hver medlemsstat.

[68] Data for 2017 er blevet indsamlet via svar fra CCBE-medlemmer på et spørgeskema på baggrund af følgende specifikke scenario: en tvist mellem en forbruger og en virksomhed (to forskellige værdier er anført: 6 000 EUR og Eurostats fattigdomsgrænse i hver medlemsstat). Da betingelserne for retshjælp afhænger af ansøgerens situation, blev der anvendt følgende scenario: en ugift 35-årig ansøger i beskæftigelse uden forsørgerpligt og retshjælpsforsikring samt med fast indkomst og i lejebolig.

Figur 27: Retsafgift for at indlede en retssag i en specifik forbrugersag (*) (*retsafgiftens størrelse som en andel af tvistens værdi) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med CCBE([69]))*

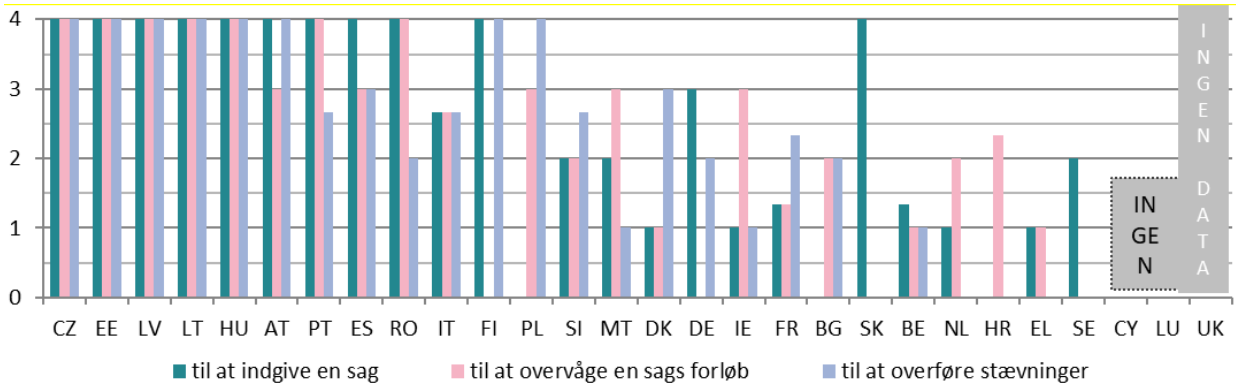
(*) "Tvist med lav værdi": Se forklaringen under figur 26. LU: Sagsøgere skal betale fogedafgift for at anlægge sag som sagsøger. NL Retsafgifter for indkomst <2 200 EUR/måned. NL** Retsafgifter for indkomst <2 200 EUR/måned.*

– *Indgivelse og opfølgning af et krav online* –

Muligheden for at gennemføre visse trin i retsproceduren elektronisk er en vigtig del af retssystemernes kvalitet, fordi elektronisk indgivelse af krav og muligheden for at overvåge og fremsætte en sag online gør det lettere at få adgang til domstolsprøvelse og nedbringer både omfanget af forsinkelser og omkostninger. IKT-systemer ved domstolene spiller også en stadig større rolle ved samarbejde på tværs af grænserne mellem retsmyndigheder og fremmer dermed gennemførelsen af EU-retten vedrørende f.eks. småkravsprocedurer. Et af Europa-Kommissionens politiske mål er at forenkle og fremskynde småkravsprocedurerne ved at forbedre kommunikationen mellem retsmyndighederne og gøre intelligent brug af IKT-systemer.

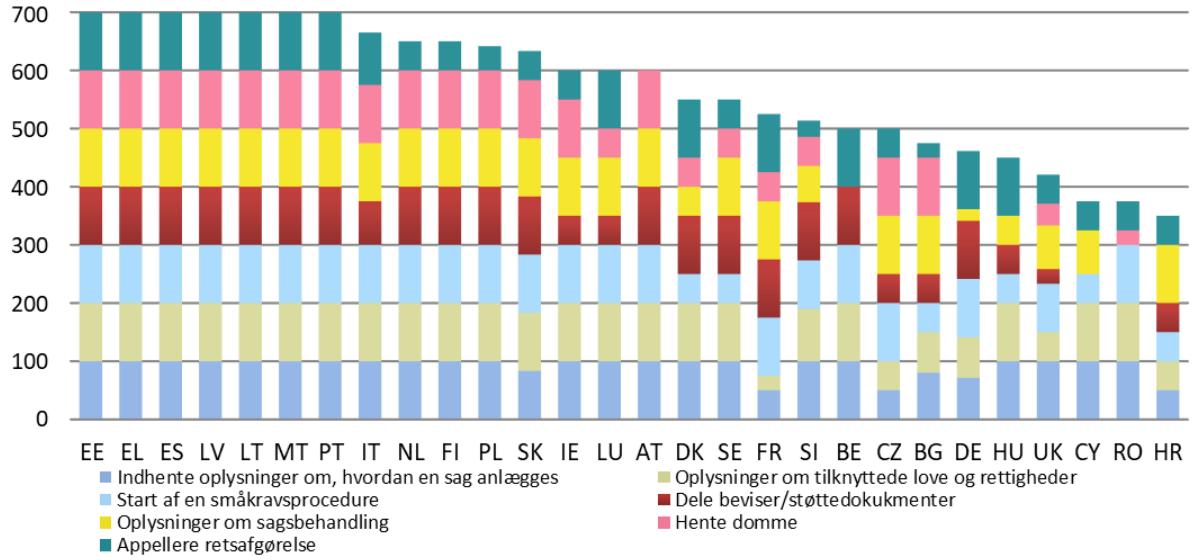
[69] Dataene henviser til indkomstgrænserne i 2017 og er blevet indsamlet via svar fra CCBE-medlemmer på et spørgeskema på baggrund af følgende specifikke scenario: en tvist mellem en forbruger og en virksomhed (to forskellige værdier er anført: 6 000 EUR og Eurostats fattigdomsgrænse i hver medlemsstat).

Figur 28: Tilgængelighed af elektroniske midler (*) *(0 = tilgængelige i 0 % af domstolene, 4 = tilgængelige i 100 % af domstolene ([70])) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)*

(*) DK og RO: Sager kan indgives til domstolene pr. e-mail.

Figur 29: Benchmarking af småkravsprocedurer online (*) *(kilde: 15. benchmarkingrapport om e-forvaltning, undersøgelse udarbejdet af Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Kommunikationsnet, Indhold og Teknologi) ([71]))*

(*) Medlemsstaterne modtog kun 100 point pr. kategori, hvis tjenesten var fuldt tilgængelig online via en central portal.

– Udvekslinger mellem domstole og advokater –

Hvor ofte forskellige IKT-teknikker anvendes i udvekslinger mellem domstole og advokater, og årsagerne til denne anvendelse eller manglende anvendelse varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat ([72]). I figur 30 og 31 vises resultaterne af en undersøgelse af advokaters faktiske brug af IKT gennemført i 2017.

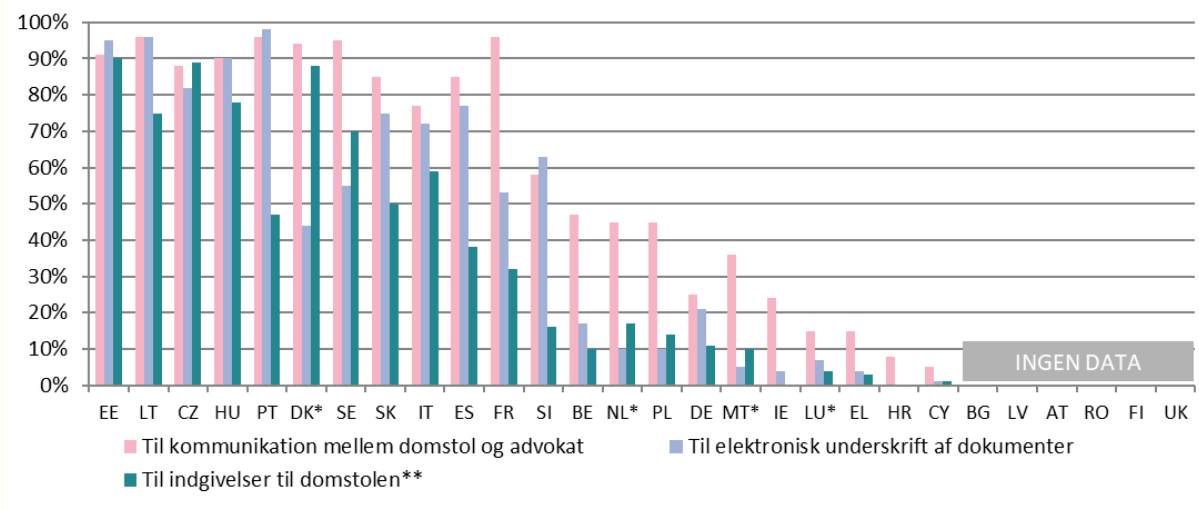
---

[70] Dataene vedrører 2016. Udstyrsprocent fra 100 % (udstyr i fuld anvendelse) til 0 % (udstyr ikkeeksisterende) viser den funktionelle tilstedeværelse i domstolene af det udstyr, der er omfattet af diagrammet, jf. følgende skala: 100 % = 4 point, hvis gældende for alle sager/1,33 point pr. specifik sag, 50-99 % = 3 point, hvis gældende for alle sager/1 point pr. specifik sag, 10-49 % = 2 point, hvis gældende for alle sager/0,66 point pr. specifik sag, 1-9 % = 1 point, hvis gældende for alle sager/0,33 point pr. specifik sag. Sagen vedrører den type retssager, der behandles (civil- og handelsretlige, strafferetlige, forvaltningsretlige eller andre sager).

[71] Dataene vedrører 2017. Offentliggøres ved udgangen af 2018 på: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/reports-and-studies

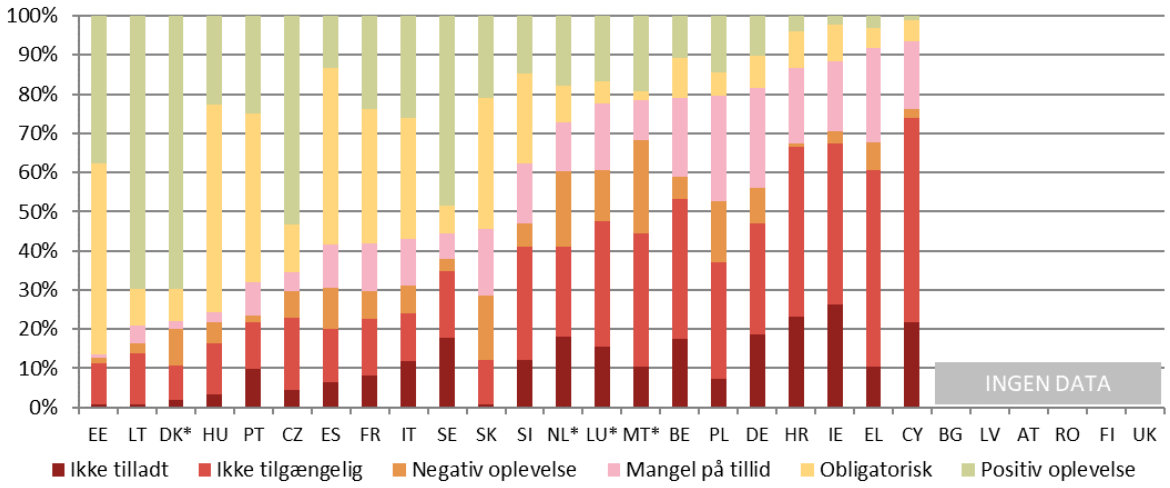
[72] Figur 30 og 31 er baseret på en CCBE-undersøgelse foretaget blandt advokater.

Figur 30: Brug af IKT mellem domstole og advokater (*) *(kilde: CCBE-undersøgelse)*

(*) Data for DK, NL, MT og LU fra 2016. Indgivelse til domstol dækker følgende svarmuligheder: "elektronisk indgivelse af krav", "elektronisk indgivelse af stævning" og "elektronisk indgivelse af beviser/dokumentation".
(**) Indgivelse til domstol dækker følgende svarmuligheder: "elektronisk indgivelse af krav", "elektronisk indgivelse af stævning" og "elektronisk indgivelse af beviser/dokumentation".

Figur 31: Årsager til (manglende) brug af IKT mellem domstole og advokater *(kilde: CCBE-undersøgelse)*

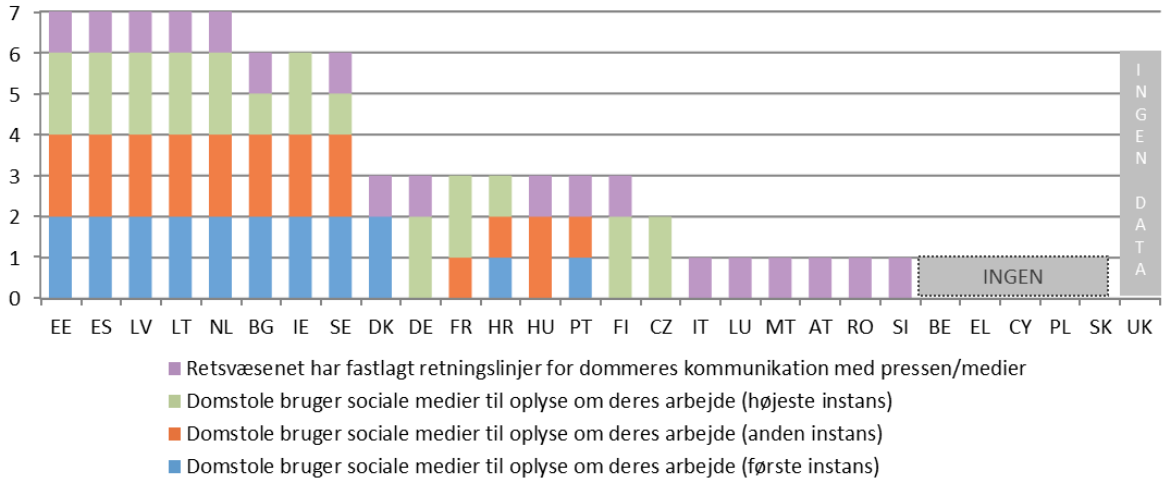
(*) Data for DK, NL, LU og MT fra 2016.

– Brug af sociale medier og kommunikation med medierne –

For offentligheden fungerer de sociale medier og medierne som en kanal, der bidrager til adgangen til retssystemerne og domstolenes arbejde.

Figur 32: Brug af sociale medier og retningslinjer for forhold til pressen/medierne (*) *(kilde: Europa-Kommissionen ([73]))*

[73] 2017-data er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsener.

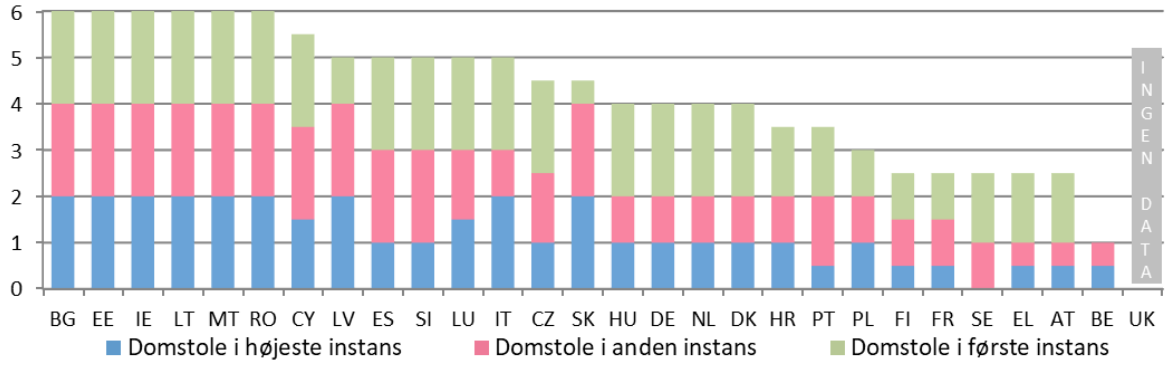

(*) For hver af de tre instanser kan der gives to point, hvis civil-/handelsretlige sager og forvaltningsretlige sager er omfattet. Hvis kun en kategori af sager er omfattet, gives kun et point. Maksimum: 7 point. DE: Hver delstat har sine egne retningslinjer for dommere om kommunikation med pressen og medierne.

– Adgang til retsafgørelser –

Offentliggørelse af retsafgørelser online bidrager til at fremme gennemsigtigheden, hjælper borgere og virksomheder med at forstå deres rettigheder og kan bidrage til at øge kontinuiteten vedrørende retspraksis. Ordningerne for offentliggørelse af retsafgørelser online er vigtige for at sikre brugervenlige søgefaciliteter ([74]), som gør det nemmere at få adgang til retspraksis for både retsvæsenets aktører og offentligheden.

Figur 33: Offentlighedens adgang til offentliggjorte retsafgørelser online (*) *(civil- og handelsretlige samt administrative sager, alle instanser) (kilde: Europa-Kommissionen ([75]))*

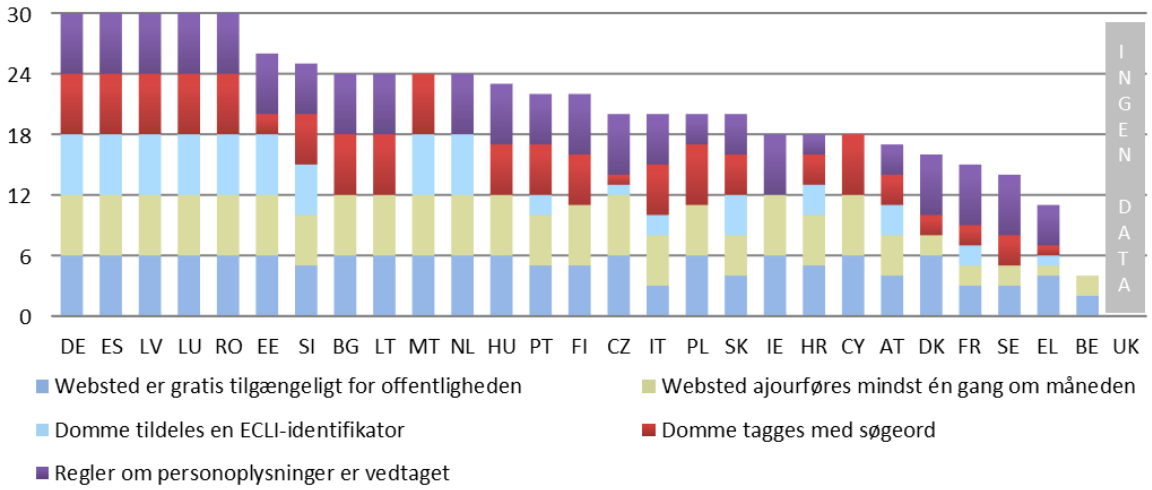
(*) For henholdsvis civil- og handelsretlige samt forvaltningsretlige sager er der givet ét point for hver instans, hvis alle retsafgørelser er tilgængelige online for offentligheden (0,5 point, hvis kun visse retsafgørelser foreligger). Hvis en medlemsstat kun har to instanser, er der givet point for tre instanser ved at kopiere dataene fra den pågældende højere instans til den ikkeeksisterende instans. For de medlemsstater, der ikke skelner mellem de to retsområder, er der givet samme antal point for begge retsområder. Maksimum: 6 point. LU og SE: Domstolene offentliggør ikke retsafgørelser regelmæssigt online (kun i skelsættende sager). LV: For retsafgørelser i lukkede sager offentliggøres kun de offentlige dele online. DE: Hver delstat beslutter om retsafgørelser i første instans skal gøres tilgængelige online.

Figur 34: Ordninger for offentliggørelse online af retsafgørelser i alle instanser (*) *(civil- og handelsretlige og forvaltningsretlige sager) (kilde: Europa-Kommissionen ([76]))*

[74] Best practice guide for managing Supreme Courts, under the project Supreme Courts as guarantee for effectiveness of judicial systems, s. 29.

[75] 2017-data er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsener.

[76] 2017-data er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsener.

(*) For hver af de tre instanser kan der gives to point, hvis civil-/handelsretlige sager og forvaltningsretlige sager er omfattet. Hvis kun en kategori af sager er omfattet, gives kun et point pr. instans. Maksimum: 30 point. NL: Der indsættes ingen søgeord, men en indholdsfortegnelse i hver offentliggjort retsafgørelse. LV: Alle retsafgørelser truffet efter slutningen af september 2017 tildeles et ECLI.

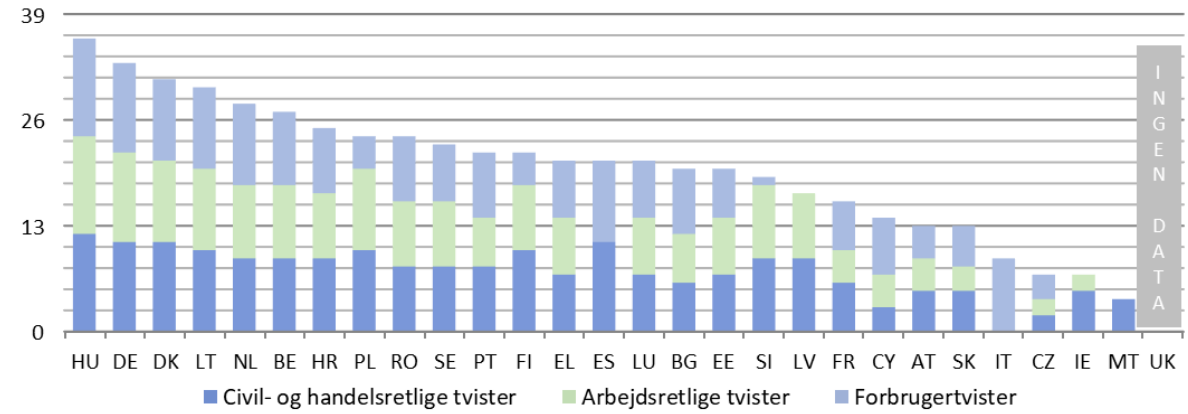
– *Adgang til alternative tvistbilæggelsesmetoder* –

I figur 35 vises medlemsstaternes indsats for at fremme og anspore frivillig anvendelse af alternative tvistbilæggelsesmetoder gennem særlige incitamenter, som varierer afhængigt af retsområdet ([77]). I figur 36 vises det antal forbrugerklager, der er indgivet via den europæiske platform for onlinetvistbilæggelse ([78]), og der er sket en stor stigning i dens anvendelse. Den europæiske platform for onlinetvistbilæggelse hjælper også forbrugerne med at få adgang til instanser for alternativ tvistbilæggelse (ATB-instanser), idet platformen – ud over at give oplysninger om forbrugerrettigheder, tilgængelige ATB-instanser og alternative muligheder for at søge erstatning – overfører tvisten til den ATB-instans, som parterne vælger.

[77] Metoderne til at fremme og anspore brugen af alternativ tvistbilæggelse dækker ikke obligatoriske krav om at bruge alternativ tvistbilæggelse, inden en sag anlægges ved domstolen, da det er usikkert, om sådanne krav er forenelige med retten til adgang til effektive retsmidler og domstolsprøvelse, som er nedfældet i EU's charter om grundlæggende rettigheder.

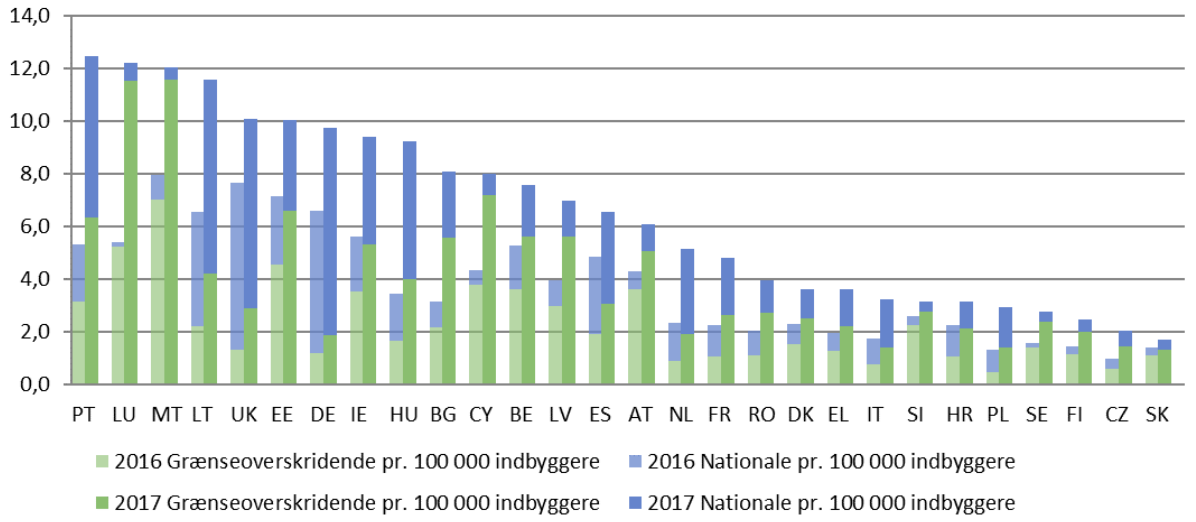
[78] Dette webbaserede flersprogede værktøj har været tilgængeligt for offentligheden siden den 15. februar 2016. Forbrugere og handlende, som har en kontraktlig tvist vedrørende et produkt eller en tjeneste, der er købt online, og som ønsker at bilægge tvisten uden for domstolene, kan indgive deres kontraktlige tvist online via platformen.

Figur 35: Fremme af og incitamenter til brug af alternative tvistbilæggelsesmetoder (*) *(kilde: Europa-Kommissionen ([79]))*

(*) Aggregerede data baseret på følgende indikatorer: 1)websteder med oplysninger om alternativ tvistbilæggelse, 2) oplysningskampagner i medierne, 3) brochurer til offentligheden, 4) domstolen arrangerer på anmodning specifikke informationsmøder om alternativ tvistbilæggelse, 5) koordinator for alternativ tvistbilæggelse/mediation ved domstole, 6)offentliggørelse af evalueringer af anvendelsen af alternativ tvistbilæggelse, 7) offentliggørelse af statistikker om anvendelsen af alternativ tvistbilæggelse, 8) retshjælp dækker (delvist eller helt) de omkostninger, der er forbundet med alternativ tvistbilæggelse, 9) hel eller delvis refusion af retsafgifter, herunder stempelafgifter, hvis den alternative tvistbilæggelse lykkes, 11) intet krav om advokat i proceduren med alternativ tvistbilæggelse, 12) dommer kan fungere som mægler, og 13) aftale indgået mellem parterne kan håndhæves ved retten. For hver af disse 13 indikatorer blev der givet ét point for hvert retsområde. Maksimum: 39 point. DK: Hver ret har en ambassadør, der er ansvarlig for fremme af brugen af mediation. ES: Alternativ tvistbilæggelse er obligatorisk i arbejdsretlige sager. LT: En sekretær for den nationale domstolsforvaltning koordinerer mediationsprocedurer ved domstolene. PT: For civil- og handelsretlige tvister refunderes retsafgifter kun i tilfælde af fredsdommere. SE: Dommere har processuel kompetence i forbindelse med alternativ tvistbilæggelse. Dommere skal forsøge at nå frem til mindelige løsninger, medmindre det er uhensigtsmæssigt.

Figur 36: Antal forbrugerklager indgivet til platformen for onlinetvistbilæggelse pr. 100 000 indbyggere, 2016 og 2017 (*) *(kilde: platformen for onlinetvistbilæggelse – udtrukket 5. januar 2018)*

(*) Figuren viser antallet af klager indgivet til platformen for onlinetvistbilæggelse, ikke det antal tvister, som

[79] 2017-data er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsener.

alternative tvistbilæggelsesinstanser har modtaget via denne platform. Et antal sager indgivet via platformen for onlinetvistbilæggelse er efterfølgende blevet bilagt bilateralt mellem parterne uden for platformen uden yderligere inddragelse af en alternativ tvistbilæggelsesinstans.

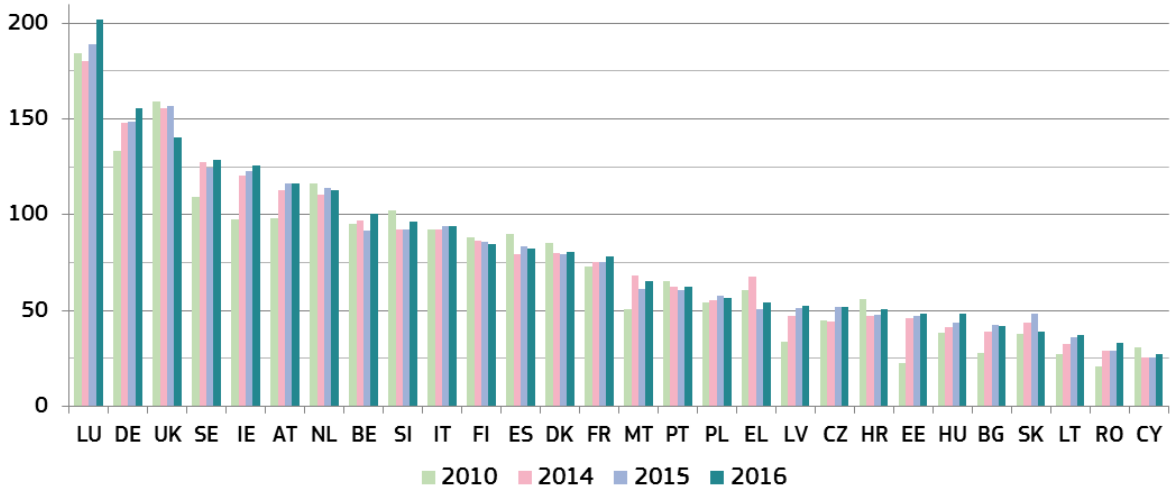
3.2.2. Ressourcer

Retssystemet kan kun fungere godt, hvis det har tilstrækkelige ressourcer, og det har velkvalificerede medarbejdere. Uden et tilstrækkeligt antal medarbejdere med de nødvendige kvalifikationer og kompetencer samt adgang til videreuddannelse bliver retssagers og afgørelsers kvalitet sat på spil.

– Finansielle ressourcer –

Figurerne nedenfor viser det budget, der faktisk bruges på domstolene, først pr. indbygger (figur 32) og dernæst som andel af bruttonationalproduktet (BNP) (figur 38) ([80]).

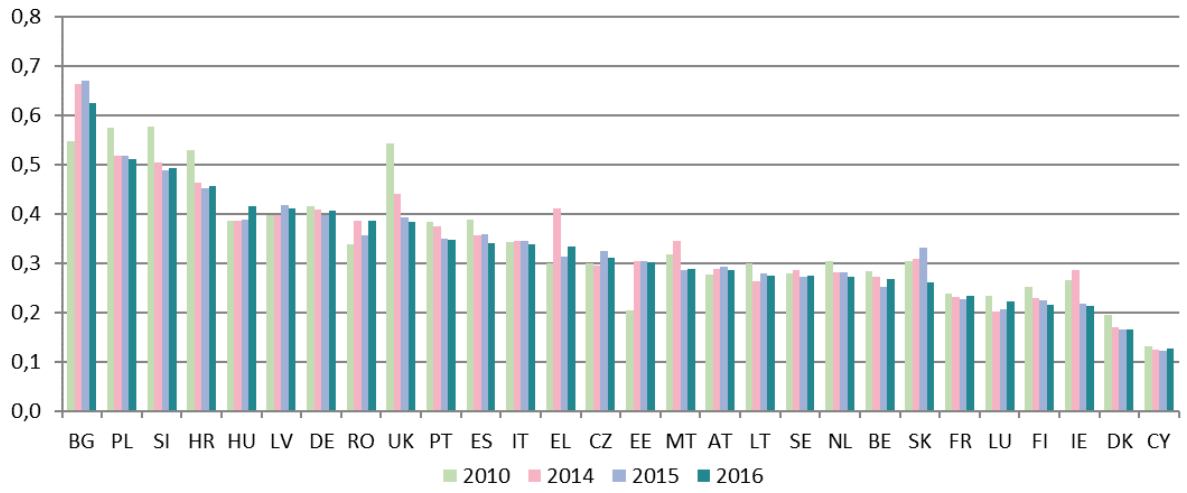
Figur 37: Den offentlige sektors samlede udgifter til domstole (*) *(i EUR pr. indbygger) (kilde: Eurostat)*

(*) 2016-data for ES, FR, NL og SK er foreløbige.

[80] Den offentlige sektors samlede (faktiske) udgifter til administration, drift eller understøttelse af forvaltningsretlige, civilretlige og strafferetlige domstole og retssystemet, herunder retternes håndhævelse af bøder og retlige forlig og forvaltningen af prøveløsladelsessystemer og retshjælp – retlig repræsentation og rådgivning på vegne af myndighederne eller på vegne af andre, som finansieres af eller modtager ydelser fra myndighederne; forvaltning af fængsler medtages ikke (nationalregnskabsdata, formålsklassifikation for offentlig forvaltning og service (COFOG), gruppe 03.3), Eurostat-tabel *gov_10a_exp*, http://ec.europa.eu/eurostat/data/database.

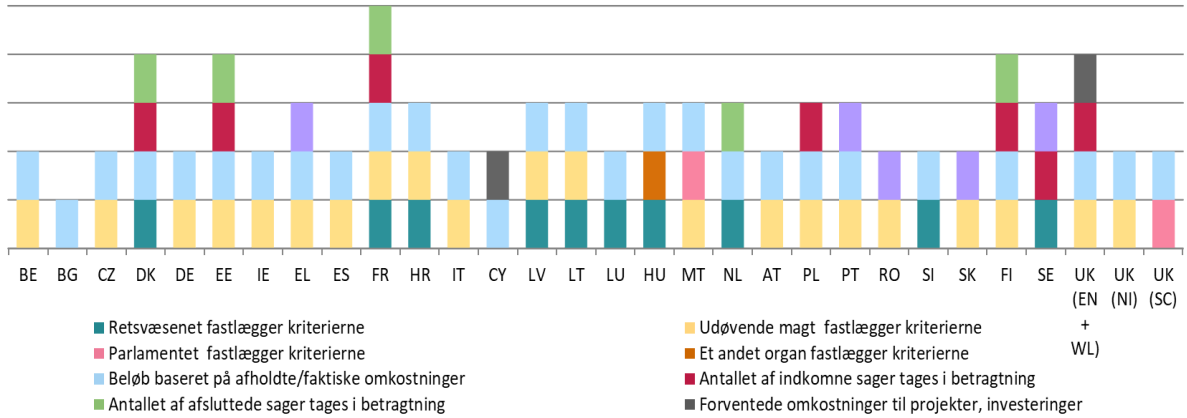
Figur 38: Den offentlige sektors samlede udgifter til domstole (*) *(i procent af BNP) (kilde: Eurostat)*

(*) 2016-data for ES, FR, NL og SK er foreløbige.

I figur 39 vises det, hvilken statsmagt (retsvæsenet, lovgiver eller den udøvende magt) der fastlægger kriterierne for fastsættelse af bevillinger til retsvæsenet, og hvilke kriterier der anvendes.

Figur 39: Kriterier for fastsættelse af bevillinger til retsvæsenet (*) ([81])

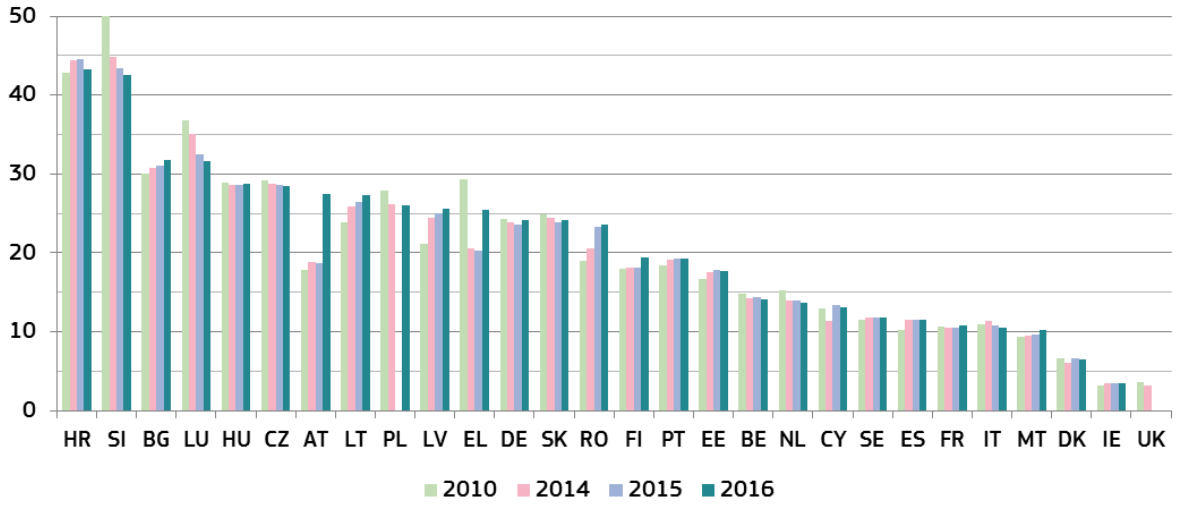
(*) DK: Der tages højde for antallet af indkomne og afsluttede sager ved domstole i første instans. DE: Kun med hensyn til budgettet for højesteret – for så vidt angår domstolene i første og anden instans, varierer delstaternes retssystemer. EE: Der tages højde for antallet af indkomne og afsluttede sager ved domstole i første og anden instans. FR: Der tages højde for antallet af indkomne og afsluttede sager ved domstole i alle instanser. IT: Justitsministeriet fastsætter kriterier for civil- og strafferetlige domstole, mens domstolsadministrationen (CPGA) fastsætter kriterier for forvaltningsdomstole. HU I henhold til loven skal dommernes løn fastsættes i finansloven, idet dette beløb ikke må være lavere end året før. NL: Antallet af afsluttede sager baseret på en evaluering af omkostningerne til domstolene tages i betragtning.

[81] Data indsamlet ved hjælp af et ajourført spørgeskema udarbejdet af Kommissionen i tæt samarbejde med ENCJ. Svarene fra medlemsstater uden domstolsadministrationer blev indhentet via et samarbejde med Netværket af Præsidenterne for Den Europæiske Unions Øverste Domstole.

– Menneskelige ressourcer –

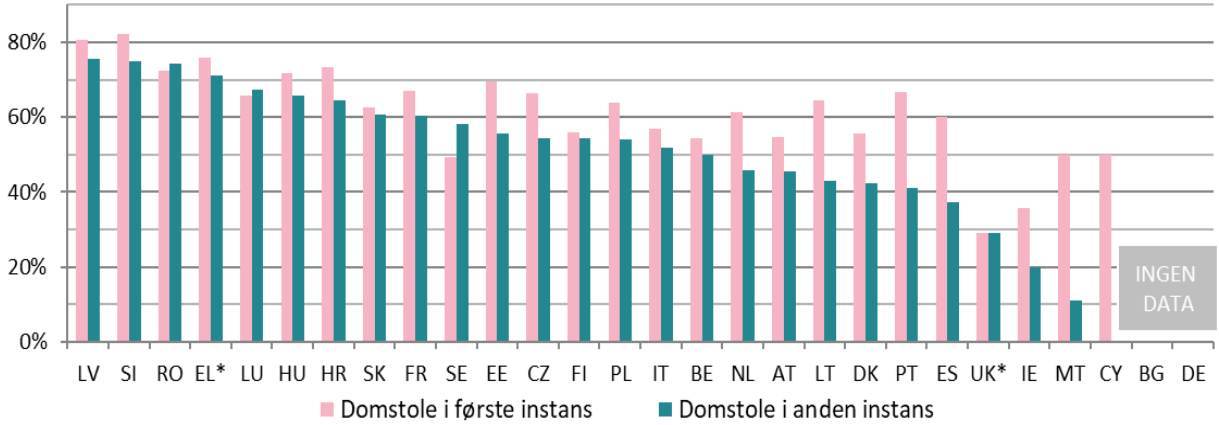
Tilstrækkelige menneskelige ressourcer er afgørende for retssystemets kvalitet. Mangfoldighed blandt dommere, herunder ligestilling mellem kønne, sikrer supplerende ekspertise, kompetencer og erfaring og afspejler sammensætningen i samfundet.

Figur 40: Antal dommere (*) *(pr. 100 000 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)*

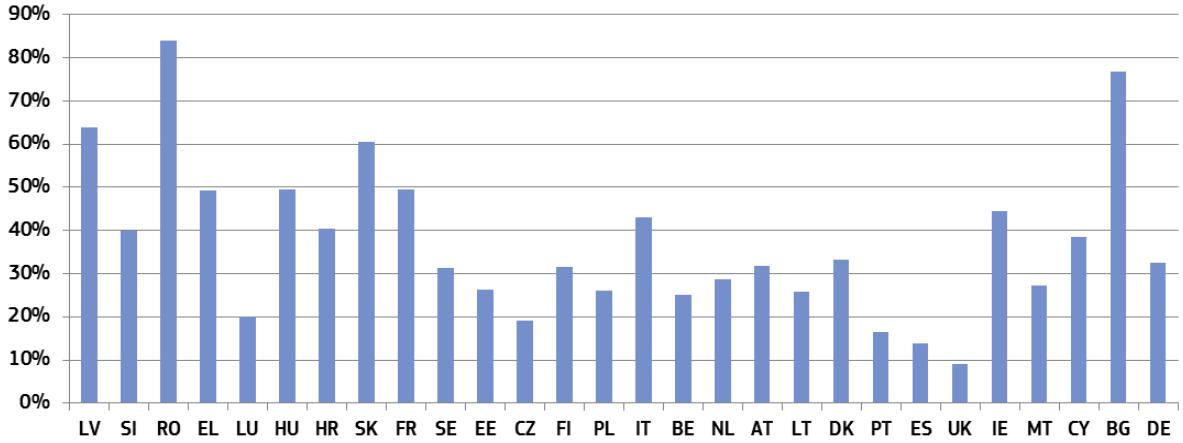
(*) Denne kategori omfatter ifølge CEPEJ-metoden dommere på fuld tid. Den omfatter ikke "Rechtspfleger"/"court clerks", som findes i nogle medlemsstater. EL: Det samlede antal juridiske dommere omfatter forskellige kategorier for den ovenfor angivne periode, hvilket til dels forklarer udsvingene. UK: vægtet gennemsnit af tre jurisdiktioner. Data for 2010 omfatter 2012-data for UK (NI). LU: Tallene er blevet revideret efter en forbedre metode.

Figur 41: Andel af kvindelige juridiske dommere ved domstole i første og anden instans i 2016 *(kilde: CEPEJ-undersøgelse)*

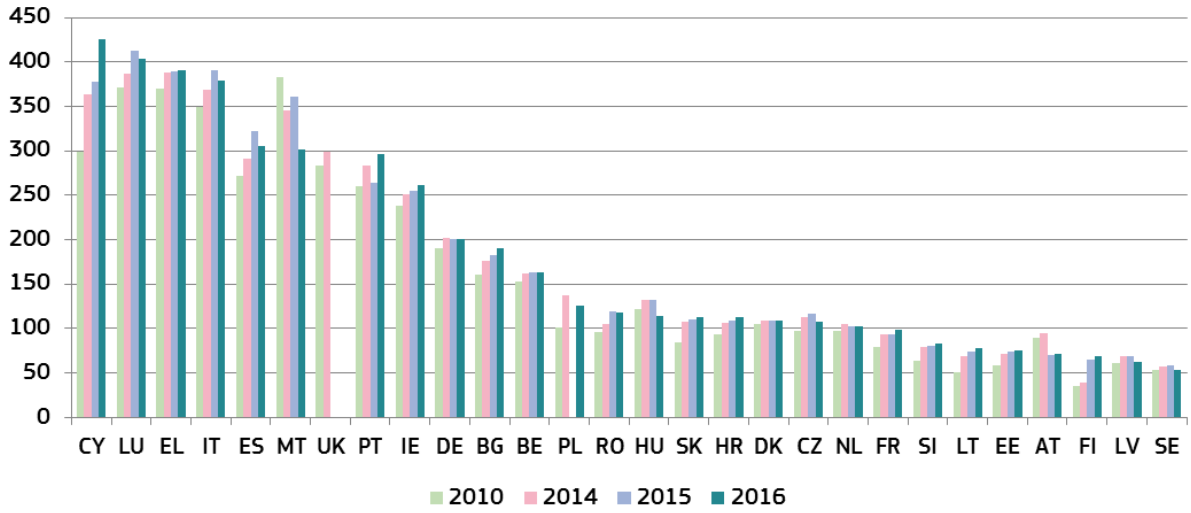
(*) UK og EL: data for 2014.

Figur 42: Andel af kvindelige juridiske dommere ved højesteret i 2017 (*) *(kilde: Europa-Kommissionen ([82]))*

(*) Medlemsstaterne er angivet i samme rækkefølge som i figur 41.

Figur 43: Antal advokater (*) *(pr. 100 000 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)*

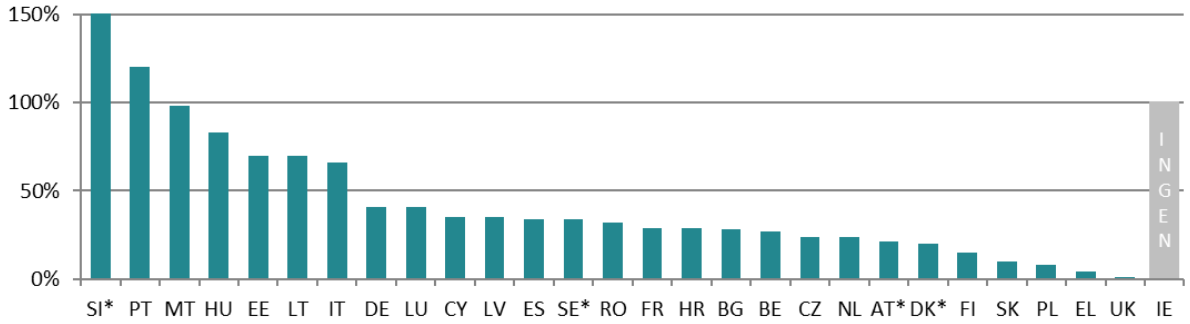
(*) Efter CEPEJ-metoden er en advokat en person, der er kvalificeret og autoriseret i henhold til national ret til at procedere og optræde på vegne af sin klient, udøve erhvervet som advokat, have møderet for retterne eller rådgive og repræsentere sine klienter i retlige anliggender (henstilling Rec(2001)21 fra Europarådets Ministerkomité til medlemsstaterne om frihed til at udøve erhvervet som advokat).

– Uddannelse –

Uddannelse af dommere og anklagere er et vigtigt bidrag til retsafgørelsernes kvalitet og den domstolsservice, der leveres til borgerne. Dataene nedenfor omfatter uddannelse af dommere og anklagere inden for mange forskellige områder, bl.a. vedrørende kommunikation med parterne og pressen, og i retslige kompetencer. De fleste medlemsstater tilbyder samme type obligatoriske uddannelse til dommere som sidste år med undtagelse af ES, CY, HU og PT, som har udvidet omfanget af uddannelse, og EL, som har reduceret det.

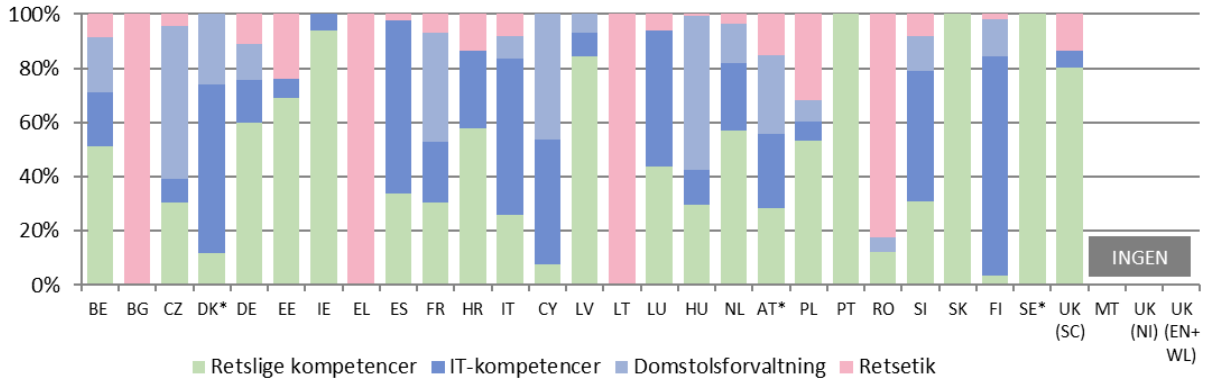
Figur 44: Dommere, der deltager i videreuddannelsesaktiviteter i EU-ret eller i en anden medlemsstats ret (*) *(i procent af det samlede antal dommere) (kilde: Europa-Kommissionen ([83]))*

[82] data fra 2017. Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder, Gender Statistics Database: http://eige.europa.eu/lt/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natcrt__wmid_natcrt_supcrt

(*) Værdier for nogle medlemsstater er reduceret af hensyn til præsentationen (SI=243 %). I enkelte medlemsstater overstiger antallet af deltagere 100 %, hvilket betyder, at deltagerne deltog i mere end én uddannelsesaktivitet. DK: Data omfatter domstolsmedarbejdere. AT: Data omfatter anklagere. SE: Data vedrører 2015.

Figur 45: Andel af videreuddannelsesaktiviteter for dommere vedrørende forskellige typer kompetencer (*) *(i procent af det samlede antal dommere, der modtog uddannelse) (kilde: Europa-Kommissionen ([84]))*

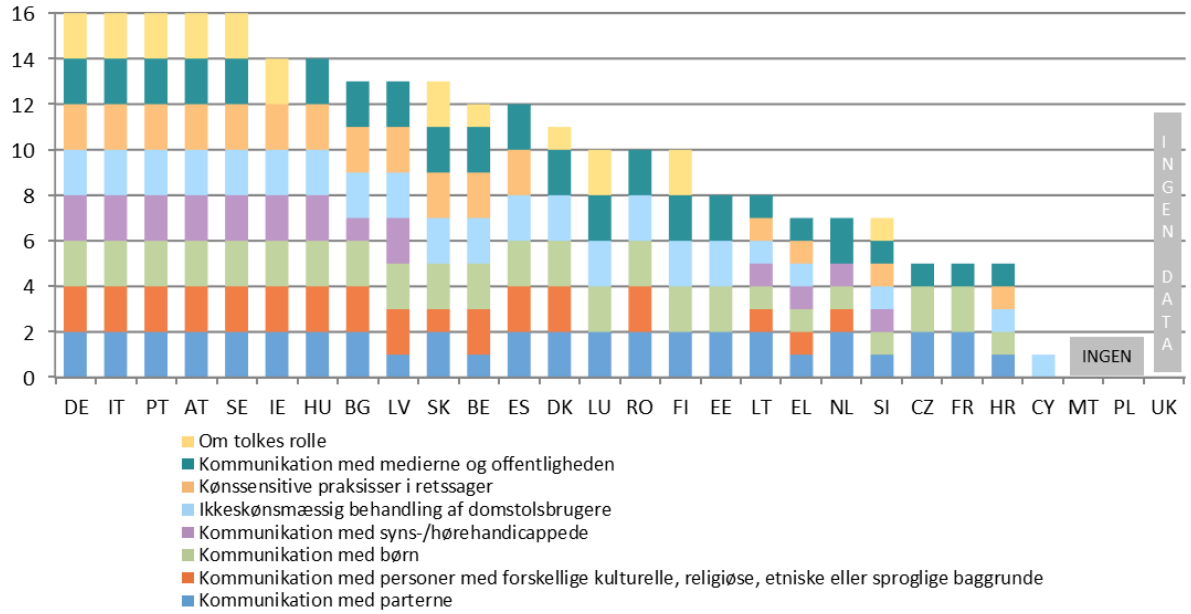

(*) Tabellen viser fordelingen af dommere, der har deltaget i videreuddannelsesaktiviteter (dvs. dem, der finder sted efter grunduddannelsesperioden for at blive dommer) i hvert af de fire udpegede områder som en procentdel af det samlede antal uddannede dommere. Juridiske uddannelsesaktiviteter er ikke taget i betragtning. Myndighederne for uddannelse af dommere og anklagere i MT, UK (NI) og UK (EN+WL) tilbød ikke specifikke uddannelsesaktiviteter vedrørende de udvalgte kompetencer. SE: Data vedrører 2015. Efteruddannelse i retslige kompetencer (judgecraft) omfatter også retsetik. AT: Data omfatter anklagere. DK: Data omfatter domstolsmedarbejdere.

[83] Data for 2016 er indsamlet i samarbejde med Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere og CEPEJ.

[84] Data for 2016 er indsamlet i samarbejde med Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere og CEPEJ. Efteruddannelse i retslige kompetencer (judgecraft) omfatter f.eks. ledelse af retsmøder, skriftlig udfærdigelse af domme og retorik.

Figur 46: Adgang til uddannelse for dommere i kommunikation med parterne og pressen (*) *(kilde: Europa-Kommissionen ([85]))*

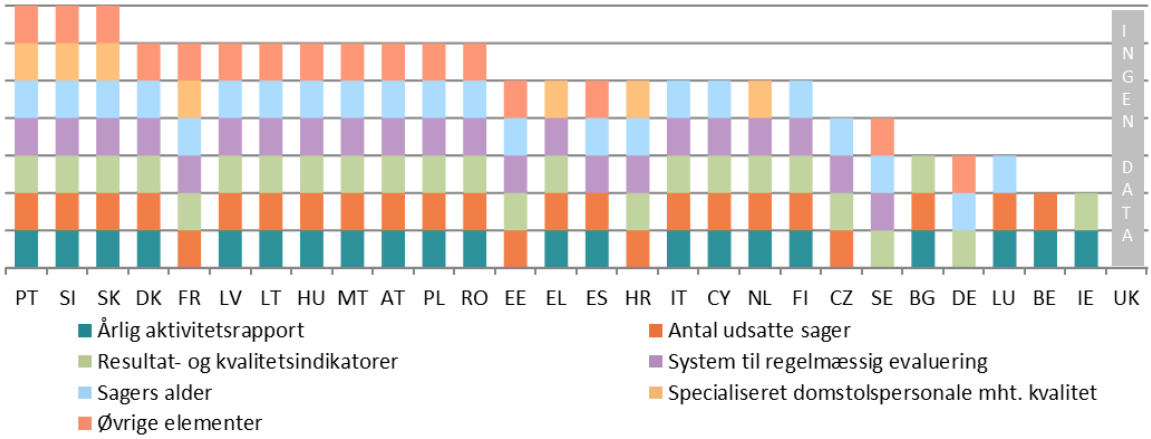
(*) DK: Der tilbydes ikke uddannelse i kommunikation med personer med nedsat syn eller hørelse, fordi staten tilbyder støtte til sådanne personer i form af hjælpemidler eller en assistent i retssalen, f.eks. en tegnsprogstolk.

3.2.3. Vurderingsværktøjer

Overvågning og evaluering af domstolenes aktiviteter gør det muligt at påvise mangler og behov og medvirker derved til at forbedre retssystemets kvalitet. Gennem regelmæssige evalueringer kan retssystemet gøres parat til hurtigere at reagere på nuværende og kommende udfordringer. Hensigtsmæssige IKT-værktøjer kan muliggøre sagsstyring i realtid og kan hjælpe med at opstille standardiserede domstolsstatistikker på nationalt plan. De kan desuden anvendes til håndtering af efterslæb og automatiserede hurtige varslingssystemer. Det er også vigtigt med undersøgelser for at vurdere, hvordan retssystemerne virker set ud fra retsvæsenets aktørers og domstolsbrugernes synsvinkel. Tilstrækkelig opfølgning på undersøgelser er nødvendig for at forbedre retssystemernes kvalitet.

[85] 2017-data er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsener.

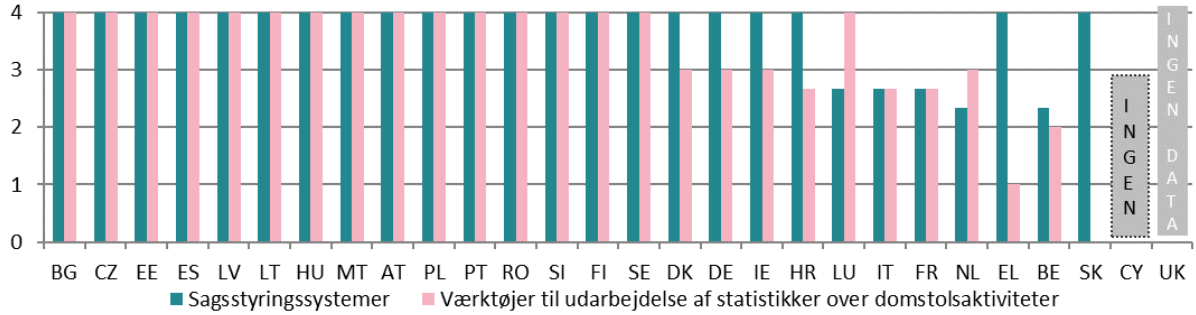
Figur 47: Adgang til overvågning og evaluering af domstolsaktiviteter (*) *(kilde: CEPEJ-undersøgelse ([86]))*

(*) Evalueringsordningen vedrører retssystemernes resultater, og der benyttes almindeligvis indikatorer og mål. I 2016 oplyste alle medlemsstater, at de har en ordning, der giver dem mulighed for at overvåge antallet af indkomne sager og antallet af trufne afgørelser, hvilket gør disse kategorier irrelevante i figuren ovenfor. På tilsvarende måde har det mere dybdegående arbejde med kvalitetsstandarder erstattet anvendelsen heraf som en evalueringskategori. Data om "øvrige elementer" omfatter f.eks. gennemførelsesprocent (AT og FR), antal påklagede sager og håndhævelsesprocedurer (ES), udfald af sagen, f.eks. fuld eller delvis opfyldelse (SK), endelige domme (RO) og antal retsmøder (PL).

Figur 48: Tilgængelighed af IKT anvendt til sagsstyring og statistikker over domstolsaktiviteter

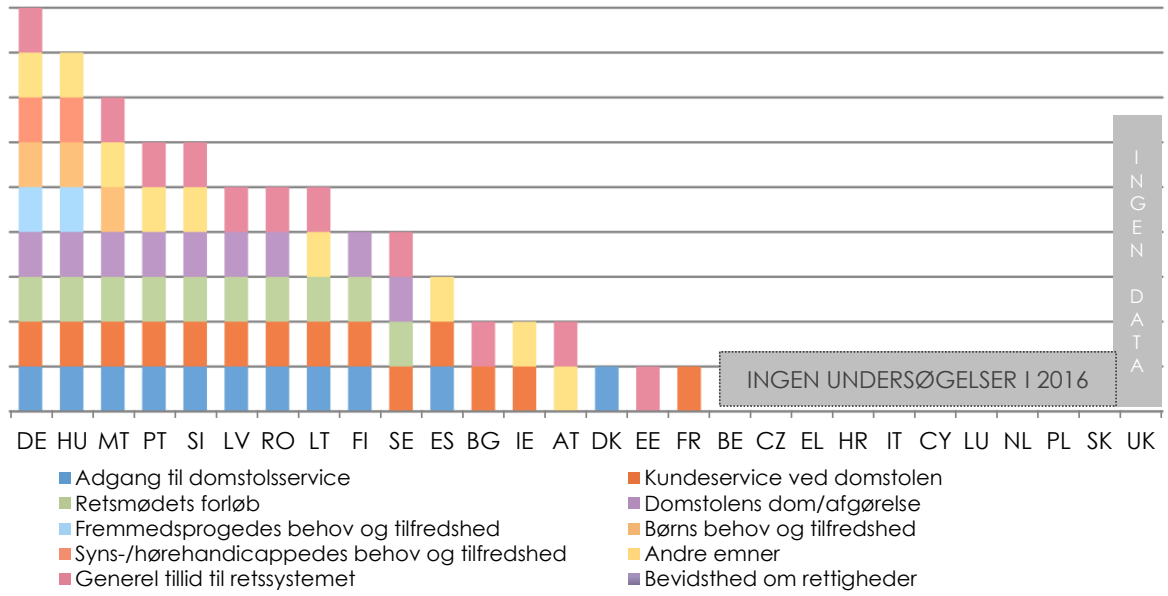
(0 = tilgængelig i 0 % af domstolene, 4 = tilgængelig i 100 % af domstolene ([87])) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

[86] Data fra 2016.

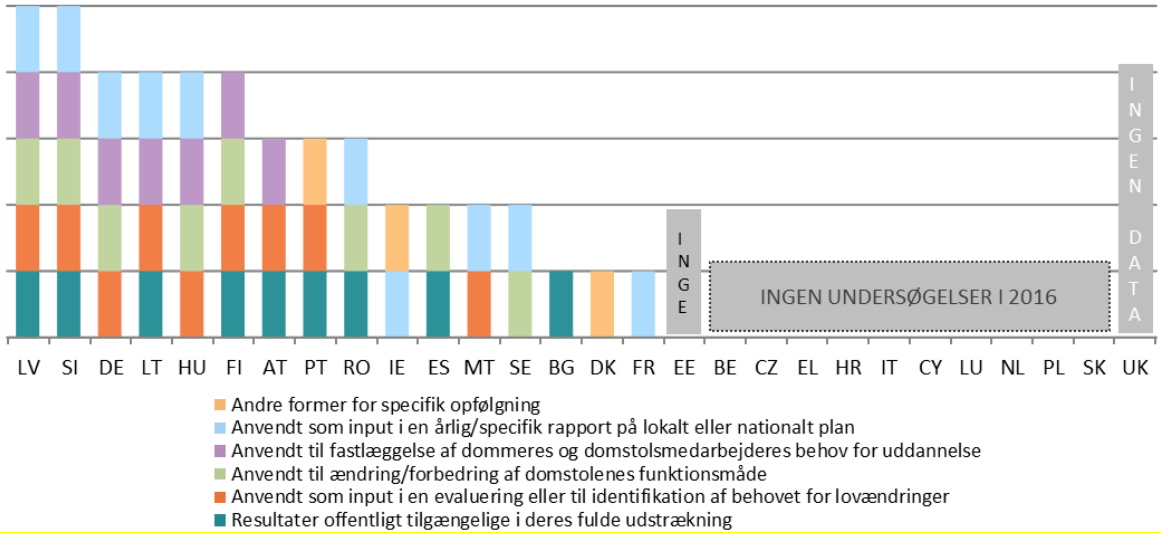
[87] Data fra 2016. Udstyrsprocent fra 100 % (udstyr i fuld anvendelse) til 0 % (udstyr ikkeeksisterende) viser den funktionelle tilstedeværelse i domstolene af det udstyr, der er omfattet af diagrammet, jf. følgende skala: 100 % = 4 point, hvis gældende for alle sager/1,33 point pr. specifik sag, 50-99 % = 3 point, hvis gældende for alle sager/1 point pr. specifik sag, 10-49 % = 2 point, hvis gældende for alle sager/0,66 point pr. specifik sag, 1-9 % = 1 point, hvis gældende for alle sager/0,33 point pr. specifik sag. Sagen vedrører den type retssager, der behandles (civil- og handelsretlige, strafferetlige, forvaltningsretlige eller andre sager).

Figur 49: Emner for undersøgelser foretaget blandt domstolsbrugere eller retsvæsenets aktører (*) *(kilde: Europa-Kommissionen ([88]))*

(*) Medlemsstaterne fik et point pr. angivet undersøgelsesemne, uanset om undersøgelsen blev gennemført på nationalt niveau, regionalt niveau eller på domstolsniveau. "Andre emner" omfatter: Lokalers egnethed i forhold til ofres og handicappedes rettigheder (MT). Tilgængelighed af retsoplysninger online (DK). Retten til at blive hørt og instrukser om retsmidler (DE). Denne kategori omfatter også undersøgelser blandt domstolsmedarbejdere, f.eks. om domstolenes organisation (IE), menneskelige ressourcer (IE og MT), dommeres integritet (HU) og arbejdsbyrde (MT). Retsvæsenets ejendomsprofil (AT) og forfremmelses- og videreuddannelsesmuligheder (DE). Emnet "Bevidsthed om rettigheder" var ikke omfattet af undersøgelser i nogen medlemsstat i den omhandlede periode. BE udførte en undersøgelse i 2014.

Figur 50: Opfølgning på undersøgelser foretaget blandt domstolsbrugere eller retsvæsenets aktører (*) *(kilde: Europa-Kommissionen ([89]))*

(*) Medlemsstaterne fik et point pr. type opfølgning. Kategorien "Andre former for specifik opfølgning" omfattede: bidrag til retsvæsenets strategi for onlinetjenester (IE), datagrundlag for gruppen for kontrol af

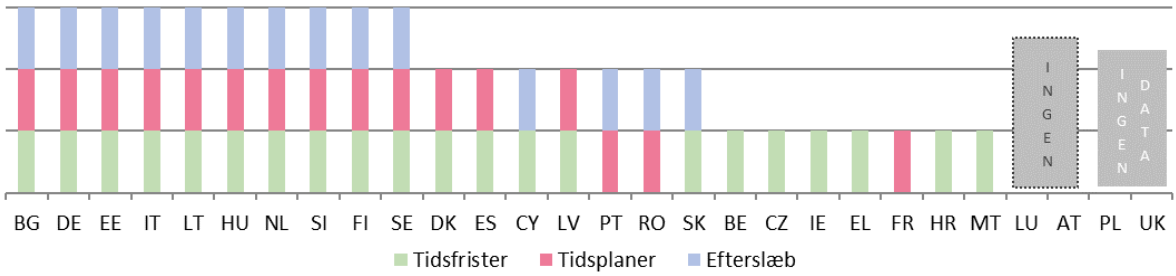
[88] 2017-data er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsener.
[89] 2017-data er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsener.

prøveløsladelser (IE), evaluering af anvendelsen af onlineportal vedrørende skatte- og forvaltningsdomstole (PT) og redigering af eksisterende websted (DK).

3.2.4. Standarder

Standarder kan højne retssystemernes kvalitet. Efter undersøgelsen af standarder for timing og oplysninger til parterne i den foregående udgave rettes fokus i EU's resultattavle for retsområdet 2018 mod tidsplaner og efterslæb som et ledelsesværktøj for retsvæsenet ([90]). I figur 51 præsenteres en oversigt over, hvilke medlemsstater der anvender standarderne for tidsfrister, tidsplaner og efterslæb. Tidsfrister er kvantitative frister, f.eks. for det maksimale antal dage fra registreringen af en sag og indtil det første retsmøde. Tidsplaner er målbare mål/praksisser, som f.eks. angiver en på forhånd fastlagt andel af sager, der skal være afsluttet inden for en bestemt periode. Standarder for efterslæb omfattet af figur 51 angiver, om der findes en definition for, hvornår en verserende sag anses for efterslæb. I figur 52 præsenteres det, hvilke instanser der fastsætter, overvåger og følger op på standarderne for tidsplaner, og i figur 53 vises det i yderligere detaljer, hvordan efterslæb fastsættes, overvåges og følges op.

Figur 51: Standarder for timing (*) *(kilde: Europa-Kommissionen ([91]))*

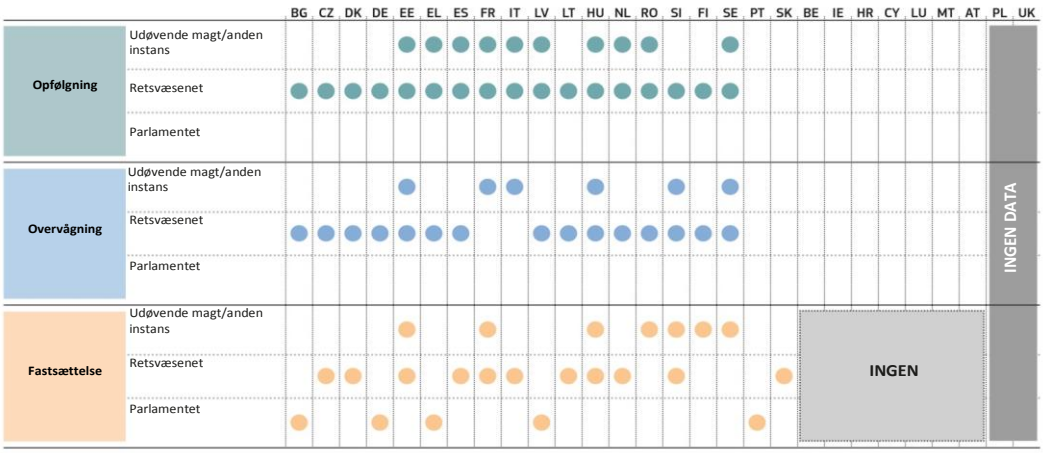
(*) Medlemsstaterne fik et point pr. retsområde (civil- og handelsretligt, forvaltningsretligt eller andet), hvor standarder er defineret.

I figur 52 er fokus rettet mod tidsplaner, som kan være et effektivt ledelsesværktøj for retsvæsenet, eftersom de kan hjælpe med at afsløre potentielle problemer med effektiviteten og med at udpege løsninger (f.eks. yderligere menneskelige eller finansielle ressourcer, omorganisering af forvaltningsprocessen ved domstolen eller midlertidig assistance til en domstol). I figuren vises de forskellige statsorganers beføjelser til at fastsætte, overvåge og følge op på standarder for tidsplaner.

[90] I EU's resultattavle for retsområdet går standarderne for tidsfrister og tidsplaner ud over de krav, der følger af retten til en rettergang inden for en rimelig frist, som er nedfældet i artikel 47 i EU's charter om grundlæggende rettigheder og i artikel 6 i den europæiske menneskerettighedskonvention.

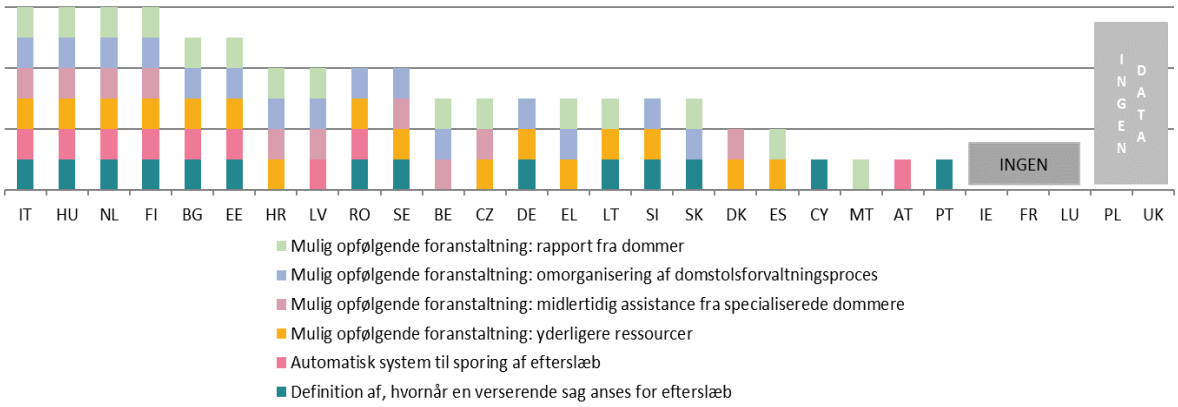
[91] 2017-data er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsener.

Figur 52: Fastsættelse og overvågning af standarder for tidsplaner (*) *(kilde: Europa-Kommissionen ([92]))*

(*) Medlemsstaterne er opstillet efter rækkefølgen i figur 52. Bemærk, at definitionen "af parlamentet" her angiver, at en bestemt standard kun er fastsat ved lov. Den "udøvende magt" omfatter institutioner, som er under regeringens direkte eller indirekte kontrol. "Andre" omfatter det nationale kontor for retsvæsenet i HU, der ledes af dets formand valgt af parlamentet ved kvalificeret flertal blandt landets dommere for en periode på ni år. Den "dømmende magt" omfatter organer som f.eks. retspræsidenter, domstolsadministrationer, dommersammenslutninger osv. BE: baseret på lovgivning fra 2014. Standarder for tidsplaner forventes at træde i kraft i 2019. FR: Statsrådet (Conseil d'Etat) overvåger overholdelsen af standarderne for tidsrammer i forbindelse med forvaltningsretlige sager. HU Det nationale kontor for retsvæsenet medvirker i fastsættelse, overvågning og opfølgning af tidsplaner.

Figur 53: Efterslæb: definition, automatisk overvågning og opfølgning (*) (kilde*: Europa-Kommissionen ([93]))*

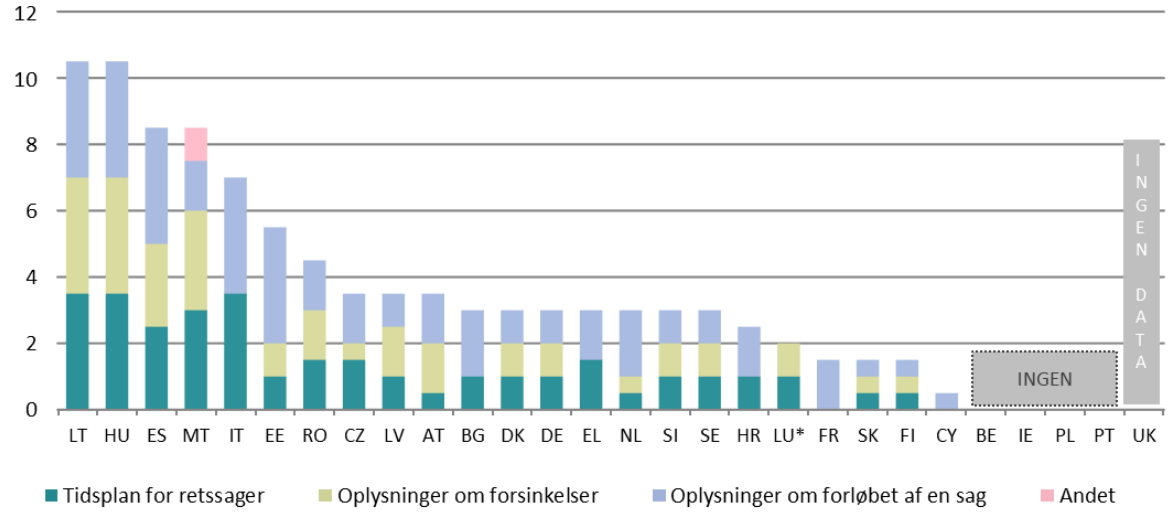
(*) *Flere medlemsstater har rapporteret, at de ikke har et automatisk system til opfølgning af efterslæb, herunder instrukser der kan introduceres manuelt (DK, MT og ES). DE har oplyst, at der findes forskellige systemer på delstatsniveau, f.eks. det indikatorbaserede informationssystem KISS i Bayern, som omfatter trafiklysindikatorer og hurtig varsling. LT: Et sådant automatisk system forventes gradvist indført i domstolsinformationssystemet LITEKO i 2018. BE: Standarderne for efterslæb omfatter ikke en definition, automatisk overvågning eller opfølgning.*

[92] 2017-data er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsener.
[93] 2017-data er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsener.

– Information til parter –

I figur 54 præsenteres standarder for den måde, hvorpå parter informeres, og den type oplysninger, de modtager om forløbet af deres sag. Nogle medlemsstater har et system med automatisk underretning pr. e-mail eller SMS med oplysning om forsinkelser, tidsplaner eller sagens generelle forløb. Andre giver blot onlineadgang til oplysningerne i løbet af sagen, og endnu andre lader det være op til de enkelte domstole.

Figur 54: Standarder for oplysninger om sagsforløb (*) *(kilde: Europa-Kommissionen ([94]))*

(*) *Medlemsstaterne fik point afhængigt af den metode, de anvendte til at give hver type oplysninger. 1,5 point for automatisk underretning pr. e-mail eller SMS, 1 point for onlineadgang i løbet af sagen, og 0,5 point for henholdsvis oplysninger efter anmodning fra parterne, domstolsskøn og anden anvendt metode. LU: data for 2016. MT: Løbende adgang til dokumentation vedrørende civile sager fås via "myCases"-systemet. SI: Retspræsidenten kan bestemme, at en sag skal prioriteres, eller at der skal træffes bestemte processuelle foranstaltninger for at forhindre forsinkelser efter begrundet anmodning fra en part, hvorefter parten underrettes. I henhold til de nye domstolsregler har domstolene pligt til at muliggøre onlinevisning af data, der er registreret i sagsaktsystemer. Dette er endnu ikke blevet gennemført.*

3.2.5. Oversigt over retssystemernes kvalitet

Nem adgang, tilstrækkelige ressourcer, effektive vurderingsværktøjer og hensigtsmæssige standarder er centrale faktorer, der bidrager til retssystemernes kvalitet. Afgørelser af høj kvalitet er, hvad borgere og virksomheder forventer af et effektivt retssystem. I EU's resultattavle for retsområdet 2018 gives der en detaljeret sammenlignende undersøgelse af disse faktorer.

Tilgængelighed

I denne udgave undersøges de elementer, der bidrager til et brugervenligt retssystem:

- Næsten alle medlemsstater giver visse **onlineoplysninger** om deres retssystem, herunder en central webportal med onlineformularer og oplysninger om juridiske rettigheder (figur 25). Der er forskelle med hensyn til oplysningernes indhold, og i hvilket omfang de opfylder brugernes behov. Kun otte medlemsstater tilbyder f.eks. et interaktivt onlineværktøj, som sætter brugerne i stand til at finde ud af, om de har ret til retshjælp. Der gives oplysninger til fremmedsprogede i de fleste medlemsstater, men under halvdelen giver oplysninger, der specifikt er målrettet mod børn og til syns- eller hørehandicappede.
- **Tilgængeligheden af retshjælp og retsafgifternes størrelse** har stor betydning for

[94] 2017-data er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsener.

adgangen til domstolsprøvelse, især for dårligt stillede. Det fremgår af figur 26, at forbrugere, hvis indtægt ligger under Eurostats fattigdomsgrænse, ikke modtager retshjælp i visse medlemsstater. I løbet af årene er muligheden for at få retshjælp blevet indskrænket i nogle medlemsstater, idet indkomstgrænsen for retshjælp ikke er blevet ændret, mens fattigdommen er steget. Retsafgifternes størrelse (figur 27) har generelt været stabil siden 2016. Vanskelighederne med at få adgang til retshjælp kombineret med den delvist anseelige størrelse af retsafgifter i visse medlemsstater kan afskrække dårligt stillede fra at udøve deres ret til domstolsprøvelse.

- **Tilgængeligheden af elektroniske midler** under retsproceduren bidrager til at øge adgangen til retssystemet og reducere både forsinkelser og omkostninger. Det fremgår af figur 28, at elektronisk indgivelse af krav ikke sker i mere end halvdelen af medlemsstaterne eller kun er muligt i begrænset omfang, og at ikke alle medlemsstater giver mulighed for at følge forløbet af retssager online.

  Med hensyn til kvaliteten af onlineprocedurerne for småkrav findes en betydelig serie af værktøjer i de fleste medlemsstater (figur 29). En undersøgelse af den faktiske brug af IKT mellem domstole og advokater viser, at IKT-værktøjer bruges bredt i 12 ud af de 22 medlemsstater, der er omfattet af undersøgelsen (figur 30). De bruges oftest til almindelig kommunikation med domstolene, mens elektronisk underskrivelse af dokumenter og indgivelse af krav, stævninger og bevismateriale er mindre almindeligt. Sammenlignet med sidste års undersøgelse oplyser flere advokater, at brugen af IKT er obligatorisk i deres land. Samlet set er det rapporterede niveau af positive erfaringer faldet, mens den rapporterede mangel på tillid er steget.

- Sammenlignet med de foregående år er **onlineadgangen til retsafgørelser** blevet bedre i en række medlemsstater (figur 33). Der er imidlertid plads til forbedringer, eftersom kun 16 medlemsstater offentliggør alle civil- og handelsretlige samt forvaltningsretlige afgørelser i højeste instans online, selv om disse afgørelser har stor betydning for kontinuiteten vedrørende retspraksis. Da forskellige ordninger for onlineoffentliggørelse (figur 34) kan gøre det lettere at søge efter relevant retspraksis, kan tagging af domme med søgeord og øget anvendelse af den europæiske retspraksisidentifikator (ECLI) videreudvikles.

- Som i de foregående år fortsatte de fleste medlemsstater med at fremme den frivillige anvendelse af **alternative tvistbilæggelsesmetoder** (figur 35) i private tvister. Dette sker navnlig ved at introducere flere incitamenter til anvendelsen af alternative tvistbilæggelsesmetoder på tværs af forskellige retsområder. Inden for forbrugerretten ses en klar stigning i anvendelsen af den nyetablerede platform for onlinetvistbilæggelse i alle medlemsstater (figur 36).

- En ny indikator (figur 32) viser, at alle domstole i alle instanser bruger **sociale medier** til at formidle oplysninger om deres arbejde i en tredjedel af medlemsstaterne, mens de sociale medier i andre medlemsstater kun bruges i nogle retsinstanser eller slet ikke.

Ressourcer

Et retssystem af høj kvalitet kræver en tilstrækkelig grad af finansielle og menneskelige ressourcer, relevant uddannelse og efteruddannelse samt mangfoldighed hos dommerne, herunder ligevægt mellem kønnene. EU's resultattavle for retsområdet 2018 viser følgende:

- Vedrørende **finansielle ressourcer** viser dataene, at den offentlige sektors udgifter til domstole generelt forblev stabile i de fleste medlemsstater i 2016, men at der stadig er betydelige forskelle mellem bevillingernes størrelse (figur 37 og 38). Kun en medlemsstat, som står over for særlige udfordringer, har reduceret sit budget, mens flere medlemsstater

har øget budgettet. Medlemsstaterne fastlægger primært de finansielle ressourcer til retsvæsenet ud fra historiske eller faktiske omkostninger og ikke den faktiske arbejdsbyrde eller anmodninger fra domstolene (figur 39).

- Graden af **ligevægt mellem kønnene blandt dommere** ved domstole i første og/eller anden instans er generelt tilfredsstillende (figur 41). Andelen af kvinder er generelt meget lavere ved domstole i højeste instans sammenlignet med domstole i lavere instans (figur 42), men den er steget i omkring en tredjedel af medlemsstaterne sammenlignet med de foregående år.
- Med hensyn til **uddannelse af dommere** tilbyder de fleste medlemsstater videreuddannelse i EU-retten, andre medlemsstaters lovgivning og retslige kompetencer (judgecraft), men færre medlemsstater tilbyder efteruddannelse i IT-kompetencer, domstolsforvaltning og retsetik (figur 45 og 46). Uddannelse i kommunikation med parterne tilbydes i de fleste medlemsstater (figur 46). Indsatsen bør imidlertid intensiveres for at uddanne dommerne i kommunikation med specifikke grupper af parter (herunder syns- eller hørehandicappede), håndtering af kønssensitive praksisser i retssager og tolkes rolle.

Vurderingsværktøjer

- **Overvågnings- og evalueringsværktøjer** til vurdering af, hvordan retssystemerne fungerer (figur 48), findes i alle medlemsstater. De omfatter generelt forskellige resultat- og kvalitetsindikatorer og regelmæssig rapportering. Næsten alle medlemsstater antallet og varigheden af retssager og har systemer til regelmæssig evaluering. Sammenlignet med de foregående år har flere medlemsstater udvidet overvågningen til flere specifikke elementer, og nogle har omfattet flere specialiserede domstolsmedarbejdere for så vidt angår kvalitet.
- Det fulde potentiale af **IKT-sagsstyringssystemer** mangler stadig at blive udnyttet i mange medlemsstater (figur 48). Et sådant system bør tjene forskellige formål, herunder at generere statistikker, bør gennemføres konsekvent i hele retssystemet. I nogle medlemsstater omfatter IKT-værktøjerne f.eks. ikke håndtering af efterslæb, herunder identificering af særligt gamle sager. Derimod har visse medlemsstater hurtige varslingssystemer for at påvise funktionsfejl eller manglende overholdelse af sagsbehandlingsstandarderne, hvilket gør det lettere at finde rettidige løsninger. I nogle medlemsstater er der endnu ikke sikret dataindsamling på landsplan inden for alle retsområder.
- **Anvendelsen af undersøgelser** med deltagelse af domstolsbrugere og retsvæsenets aktører (figur 49) er steget, og mere end halvdelen af medlemsstaterne gennemførte undersøgelser og udvidede de omhandlede emner i 2016. Tilgængelighed, kundeservice, retsmøder og domme samt den generelle tillid til retssystemet var vigtige undersøgelsesemner. Enkelte medlemsstaterne undersøgte også tilfredsheden blandt grupper med særlige behov, herunder synshandicappede, børn og fremmedsprogede. Selv om næsten alle de medlemsstater, der gennemførte undersøgelser, også har sikret opfølgning (figur 50), varierer deres omfang betydeligt. Undersøgelsesresultaterne blev oftest offentliggjort og anvendt i rapporter, og i halvdelen af medlemsstaterne blev domstolenes funktionsmåde ændret som resultat af undersøgelserne.

Standarder

Standarder kan højne retssystemernes kvalitet. Denne udgave omfatter en nærmere undersøgelse af visse standarder, der har til formål at forbedre timingen af sagsforløb og informationen til parterne.

- De fleste medlemsstater bruger **standarder for timing**. Visse medlemsstater, som står over

for særlige udfordringer med hensyn til effektivitet, anvender imidlertid ikke sådanne standarder på nuværende tidspunkt. Standarder, der fastsætter tidsfrister (f.eks. for tidspunktet fra registreringen af en sag indtil det første retsmøde), er mest almindelige, mens standarder for tidsplaner (som f.eks. angiver en på forhånd fastlagt andel af sager, der skal være afsluttet inden for en bestemt periode) og efterslæb er mindre almindelige (figur 51).

- Denne udgave omhandler, i hvor høj grad retsvæsenet er ansvarligt for eller fuldt ud deltager i fastlæggelsen og overvågningen af standarder for at undgå unødige indgreb fra den udøvende magt. Den viser, at **tidsplaner** (figur 52) oftest fastsættes alene af retsvæsenet eller i samarbejde med den udøvende magt. Overvågningen af tidsplaner påhviler primært retsvæsenet . Manglende overholdelse af tidsrammer kan udløse forskellige former for opfølgning, enten fra retsvæsenets side eller fra retsvæsenets og den udøvende magts side, som det ofte er tilfældet.
- Standarder for **efterslæb** (figur 53) er et nyttigt værktøj, der kan medvirke til at forbedre sagsstyringen og effektiviteten. De fleste medlemsstater har standarder for efterslæb, men deres omfang varierer betydeligt. Mens de fleste medlemsstater har fastlagt procedurer for håndtering af efterslæb gennem forskellige foranstaltninger, har kun halvdelen af medlemsstaterne en materiel definition af, hvornår en verserende sag anses for efterslæb. Omkring en tredjedel af medlemsstaterne har indført systemer til sporing af efterslæb, som automatisk sender advarsler, når verserende sager når en bestemt alder, eller når efterslæb udgør en bestemt procentdel af alle sager.
- De fleste medlemsstater har indført standarder for, hvordan parterne **informeres om forløbet af deres sag**, domstolens tidsplan eller mulige forsinkelser (figur 54). Sammenlignet med sidste år har enkelte medlemsstater forbedret disse standarder. Forskellene mellem medlemsstaterne vedrører især de anvendte metoder. Nogle medlemsstater har et system med automatisk underretning pr. e-mail eller SMS med oplysning om forsinkelser, tidsplaner eller sagens generelle forløb. Andre giver blot onlineadgang til oplysningerne i løbet af sagen, og endnu andre lader det være op til de enkelte domstole. Med hensyn til brugervenlighed foretrækkes automatiske oplysninger fra domstolen frem for en metode, der kræver handling fra parternes side.